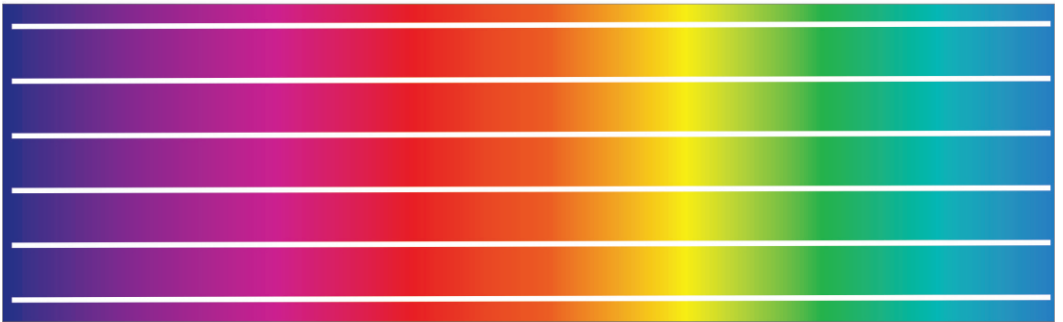

Eşref ADALI

Tayland

Sunuş

Bu kitapta, 2008 yılında bir konferans nedeniyle gezip gördüğüm Tayland'ın belli bir bölgesiyle ilgili bilgileri ve gezi anılarımı bulacaksınız. Bu gezi sırasında Bangkok, Chiang Mai kentleri ile Damnoen Saduak Floating Market, Altın Üçgen, Khun Korn Waterfall, Inthanon ve Phra Mahathat Napapolphumisiri Pagodası bölgelerini ördüm.

Konferans, Tayland'ın kuzeyinde bulunan eski başkent Chiang Mai'da idi. Ancak uçağımız doğrudan Bangkok'a gittiğinden bu kenti görmeyi istedik. 9 - 11 Kasım günleri Bangkok ve çevresindeki yerleri gezdik. Bangkok ve çevresinde gördüğümüz yerler şunlardı:

- Bangkok
- Grand Palace
- Chao Praya Nehri
- Khlong Saen Saep kanalı
- Tapınaklar

10 Kasım 2008 de sokakları su yolu olan Damnoen Saduak Floating Market'e gittik.

11-13 Kasım 2008 günlerinde, konferans nedeniyle Chiang Mai'da bulunduk.

14 Kasım 2008'de ülkenin kuzeyine, en uç noktasına kadar gittik. Yolculuk sırasında önce Khun Korn Waterfall'a uğradık, ardından altın üçgenine vardık. Altın Üçgeninde Tayland, Myanmar ve Laos ülkelerinin sınırı bulunmaktadır.

15 Kasım 2008 Doi Inthanon Ulusal Parkı'na gittik. Bu parkta önce Kırıl mezarını (Phra Mahathat Napapolphumisiri Pagodası) ziyaret ettik. Ardından Wachirathan Şelalesine gittik.

16 Kasım 2008 Bangkok üzerinden İstanbul'a dönüş

Tayland'ı gezdiğimiz günlerde Bangkok ve Chiang Mai'da kutlamalar vardı. İnsanlar akşamları sokaklarda eğleniyorlardı; bazı gruplar sokaklarda gösteri yapıyorlardı.

Tayland'da bizim gezdiğimiz yerleri ülkenin güneyi ile karşılaştırıldığında görece sakin yerlerdi. Güneyde yaşananları dönüş uçağındaki konuşmalardan öğrendim ve çok rahatsız oldum.

Tayland'da gezip gördüğüm yerler haritada işlenmiştir.

Tayland'da gezip gördüğüm yerler

İçindekiler

Sunuş	2
Tayland	1
Tarihçe	2
Sukotay Krallığı	2
Ayutthaya Krallığı	2
Thonburi Krallığı	2
Rattanakosin Krallığı	3
Anayasal monarşi	4
Çağdaş tarih	4
İklim	5
Turizm	5
Demografi	6
Bangkok	7
Tarihçe	8
Turizm	9
Grand Palace	10
Zümrüt Buda Tapınağı (Wat Phra Kaew)	11
Phra Ubosot (Dua Salonu)	13
Phra Sri Ratana Chedi	13
Wihan Yod Tapınağı	14
Chao Phraya Nehri	14
Gezi Anısı	15
Khlong Saen Saep Kanalı	16
Gezi Anısı	16
Tapınaklar	17
Mahalle Tapınağı	17
Wat Intharawihan Tapınağı	18
Tarihçe	18
Gezi Anısı	20
Wat Makut Kasatriyaram Ratchaworavihan Tapınağı	20
Wat Muang Khae Tapınağı	21
Wat Phlapphla Chai Tapınağı	21
Wat Ratchabophit Tapınağı (Kıraliyet Tapınağı)	22
Kraliyet Mezarlığı	23
Gezi Anısı	23

Wat Suthat Thepwararam Tapınağı	23
Tarihçe	24
Wat Suthat'ın Preta'sı	25
Wat Thepthidaram Worawihan Tapınağı	25
Wat Saket (Altın Dağ) Tapınağı	26
Phu Khao Thong	27
Krematoryum (Ölü Yakma Yeri)	27
Hidayatul Islam Camisi	28
Bangkok (Gezi Anıları)	28
Floating Market	31
Tarihçe	32
Gezi Anısı	33
Chiang Mai	35
Tarih	36
Festival	38
Loy Krathong Festivali (Bir Hayalin Peşinde)	38
Yi Peng Festivali	38
Gezi Anıları	39
Altın Üçgeni	41
Khun Korn Selalesi	42
Gezi Anısı	42
Altın Üçgen	42
Haşhaş Üretimi, Eroine Dönüştürme	43
Uyuşturucu Kaçakçılığı	44
Gezi Anısı	45
Doi Inthanon Parkı	47
Yaban Hayatı	48
Tarih	49
Wachiratan (Wachirathan) Şelalesi	50
Phra Mahathat Nabhapolbhumisiri	50

1 Tayland

Tayland, resmi adıyla Tayland Krallığı ve 1939'a kadar Siam olarak bilinen ülke, Güneydoğu Asya anakarasında yer almaktadır. Batı ve kuzeybatıda Myanmar, doğu ve kuzeydoğuda Laos, güneydoğuda Kamboçya ve güneyde Malezya ile kara sınırlarını paylaşmaktadır. Tayland'ın nüfusu yaklaşık 66 milyondur ve yaklaşık 513.115 Km² alanı kaplamaktadır. Ülkenin başkenti ve en büyük şehri Bangkok'tur.

Tay halkının kökenlerinin V. yüzyıldan başlayarak Dien Biên Phu bölgesine dayandığı ve VIII. ile X. yüzyıllar arasında modern Tayland topraklarına göç etmeye başladığı düşünülmektedir. Klasik tarih döneminde Sukotay, Lan Na ve Ayutthaya gibi büyük krallıklar kurulmuştur. Avrupa ile temas, Portekiz sömürge elçilerinin Ayutthaya'ya gelmesiyle 1511 yılında başlamıştır. Ayutthaya Krallığı, 1765-1767 Burma-Siyam Savaşı sırasında Konbaung hanedanı yönetimindeki Burma güçleri tarafından 1767'de tamamen yıkılana kadar gelişti.

2 - Tayland

Tarihçe

Bölgedeki bilinen ilk uygarlıklar VI. yüzyıldan itibaren hüküm sürmüş Dvaravati Krallığı ve VIII. yüzyıldan sonra hüküm sürmüş Sumatra kökenli Srivijaya Krallığıdır. IX. yüzyıldan başlayarak bölge Kamboçya merkezli Khmer İmparatorluğu'nun kontrolüne geçmiştir.

Güney Çin'de bulunan Yünnan kökenli oldukları düşünülen Taylar X. yüzyıldan itibaren bölgeye göç etmeye başlamışlar ve XII. yüzyıl itibarıyla baskın nüfus olmuşlardır. Khmer İmparatorluğunun XIII. yüzyılda zayıflamaya başlamasıyla birlikte bölgede çeşitli Tay şehir devletleri ortaya çıkmıştır.

Sukotay Krallığı

1238 yılında kurulan Budist Sukhothai krallığı ilk önemli Siyam devleti olarak kabul edilmektedir. Aynı dönemlerde kurulmuş olan Chiang Mai merkezli Lanna krallığı diğer bir Siyam şehir devletidir.

Krallığın başkenti olan Sukhothai şehri yaklaşık 140 yıl boyunca önemli bir ticaret merkezi olmuştur. Şehirde çok sayıda tapınak ve saray inşa edilmiştir. Uzun süren bir refah dönemi yaşayan Sukhothai krallığı, sonraki dönemlerde ortaya çıkmış olan rakip Siyam şehir devleti Ayutthaya Krallığı tarafından 1378 yılında işgal edilmiştir. Sukhothai krallığının sona ermesiyle birlikte Siyam'ın başkenti Ayutthaya şehri olmuştur.

Ayutthaya Krallığı

Asya'daki en önemli ticaret merkezlerinden biri haline gelen Ayutthaya şehri başta Portekiz olmak üzere birçok Avrupa ülkesi ile ticari faaliyette bulunmuştur. 1700 yılında 1 milyon kişilik bir nüfusa ulaşmıştır ve dünyanın en kalabalık şehirlerinden birisi olmuştur.

Yaklaşık 400 yıl süren bir refah döneminin ardından Ayutthaya şehri komşu Myanmar'dan gelen istilacılar tarafından 1767 yılında işgal edilmiş ve tamamıyla yakılıp yıkılmıştır.

Thonburi Krallığı

Ayutthaya'nın işgalinden sonra yetenekli bir askeri lider olan Chao Tak asker toplamış ve yalnızca yedi ay sonra

[Bangkok, Sokak lokantaları \(2008\)](#)

şehri almıştır. Ardından Taksin adıyla kendisini kral ilan etmiş ve başkenti günümüzde Bangkok sınırları içerisinde yer alan Thonburi'ye taşımıştır. Kaybedilen toprakların büyük bölümünü geri alan Kral Taksin Thonburi Krallığını kurmuştur ve birkaç yıl sonra General Chao Phraya Chakri tarafından bir darbe sonucu idam edilmiştir. Darbeden sonra General Chao Phraya Chakri kendisini I.Rama adıyla kral ilan etmiştir.

Rattanakosin Krallığı

Chao Phraya nehrinin batı kıyısında bulunan Thonburi, Burma'dan gelebilecek saldırılara karşı korunmasız olduğu için, I.Rama başkenti nehrin doğu kıyısındaki Rattanakosin'e taşımıştır. Rattanakosin Krallığının başkenti olmuş olan bu bölge doğuya kazılan bir kanal sayesinde bir ada haline almıştır ve Bangkok'un temelleri burada atılmıştır. Günümüzdeki Tayland kralı X. Rama, Bangkok'u kuran I. Rama'nın da dahil olduğu Çakri Hanedanına mensuptur.

Avrupa ülkelerinin Hindiçin bölgesinde kolonileştiremedikleri tek ülke, Mongkut olarak bilinen kral IV. Rama'nın izlediği denge politikaları sayesinde Tayland olmuştur. Hayatı ünlü "**Kral ve Ben**" filminde işlenmiş olan Mongkut Fransa ve İngiltere'nin arasındaki rekabetten yararlanmıştır ve bu sayede Tayland, komşuları Burma, Kamboçya, Laos ve Vietnam'ın aksine asla bir Avrupa kolonisi olmamıştır. Bu durum günümüzde dahi Taylar için büyük bir gurur kaynağıdır.

Çulalongkorn olarak da bilinen Kral V. Rama ülkesini batı standartlarına getirmek için önemli reformlara imza atmıştır ve bu yüzden Tay toplumunda kendisine karşı büyük bir saygı beslenmektedir. Neredeyse bir yarı-tanrı olarak kabul edilen Çulalongkorn'un heykelleri kimi tapınaklarda Buda heykelleri ile yan yana bulunmaktadır. Çulalongkorn babasının denge politikasını devam ettirmiştir, ancak Tayland bu dönemde toprak kaybına uğramıştır. Başta Mekong nehrinin doğusunda yer alan günümüz Laos sınırları içerisindeki bölge ve Malay Yarımadası olmak üzere, daha önce Siyam sınırları içinde bulunan bazı bölgeler Avrupalı devletlerin yönetimine geçmiştir ve Tayland günümüzdeki sınırlarına çekilmiştir.

[Bangkok Sokakları \(2008\)](#)

4 - Tayland

Anayasal monarşi

Prajadhipok olarak da bilinen Kral VII. Rama Tayland'ı mutlakiyetle yöneten son kral olmuştur. 1932 yılında kansız bir devrim sonucunda mutlak monarşiden parlamenter monarşiye geçilmiştir. 1939 yılında ise ülkenin adı Siyam yerine Tayland ile değiştirilmiştir.

II. Dünya Savaşı sırasında Tayland kısa bir dönem Japon İmparatorluğu işgali altında kalmıştır. Japonların, daha önce Fransız ve İngiliz devletlerine kaybedilen toprakları geri kazanma vaadi üzerine Tayland Mihver Devletlerine katılmış ve 1942 yılında Müttefik Devletlere savaş ilan etmiştir. Bu dönemin izleri Kanchanaburi gibi şehirlerde gözlenebilir. Bu şehirdeki ünlü "**Kwai Köprüsü**"nün inşası sırasında 200.000 Asyalı işçi ve 60.000 savaş esiri ölmüştür.

1946 yılında VIII. Rama unvanlı Kral Ananda Mahidol'un yatağında tabanca ile öldürülmüş olarak bulunması üzerine başlayan tartışmalar sivil anayasal hükûmetin zayıflamasında etkili olmuş ve Tayland'da askeri yönetimin yeniden işbaşına gelmesini hızlandırmıştır. Mareşal Plaek Phibunsongkhram'ın 1948'de yeniden başbakanlığa getirilmesiyle birlikte Tayland Soğuk Savaş süresince Amerika Birleşik Devletleri müttefiki olmuş ve askerî darbelerin damgasını vurduğu bir dönem geçirmiştir.

Çağdaş tarih

Thai Rak Thai partisinin lideri olan eski polis memuru Taksin Şinavatra'nın 2001 yılında başbakan seçilmesi ülkenin yakın dönem tarihine damgasını vuracak bir gelişme olmuştur.

Güney Tayland'daki Pattani ili ve civarındaki bölgelerde yaşayan Malay kökenli Müslümanların bir kısmı, 2001 yılında otonomi talebiyle silahlı mücadeleye başlamıştır. Chakri Hanedanı kralları tarafından işgal edilmeden önce Pattani Sultanlığı adında bağımsız bir krallığın bulunduğu bölge, Tayland hükûmetlerinin asimilasyon politikalarına karşı tepkinin odağı olmuştur. Daha sonra Yala ve Narathiwat illerine de sıçrayan şiddet dalgası günümüze değin hız kesmeden devam etmektedir.

2004 Hint Okyanusu depremi ve tsunamisi sırasında en çok can kaybı yaşanan ülkelerden birisi de Tayland

[Seyyar satıcı \(2008\)](#)

olmuştur. Felaket sonrasında ülkenin turizm endüstrisi de büyük zarar görmüştür.

Askerler tarafından yönetime yapılmış en son müdahale olan 2006 Tayland darbesi Başbakan Taksin Şinavatra yurtdışında iken yapılmıştır. Büyük çapta yolsuzluk yapmakla suçlanan devrik başbakan halen sürgünde yaşamaktadır.

Darbe döneminden sonra Tay toplumunda derin bir kamplaşma meydana gelmiştir. Bangkok merkezli orta kesim ve burjuvazi Sarı Gömlekliler olarak da bilinen PAD içerisinde, özellikle kuzey ve kuzeydoğudaki kırsal kesimlerde yaşayan Taksin yanlıları ve diğer rejim muhalifleri ise Kırmızı Gömlekliler olarak da bilinen UDD içerisinde örgütlenmişlerdir. İki kesim çeşitli zamanlarda birbirleriyle ve güvenlik güçleriyle karşı karşıya gelmiştir.

Tayland'da taraflar arası çatışmalar sürmektedir.

İklim

Tayland tropik iklime sahip bir ülkedir ve üç mevsim yaşanmaktadır: Kasım ve Şubat ayları arasındaki dönem serin mevsim olarak adlandırılmaktadır. Bu mevsimde sıcaklık ve nem aşırı yüksek değildir ve yağışlı gün sayısı azdır. Mart ve Nisan ayları arasındaki dönem sıcak mevsim olarak adlandırılmaktadır. Bu döneme yüksek sıcaklık ve nem damgasını vurur. Mayıs ve Ekim ayları arasındaki dönem ise yağışlı mevsim olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde muson yağmurları etkili olur.

Turizm

Dünya'nın en turistik ülkelerinden birisi olan Tayland 2011 yılında 20 milyona yakın ziyaretçiyi ağırlamıştır. Turizm ülke ekonomisinin yaklaşık % 6,7'sini oluşturmaktadır.

Ülkenin turizm merkezi başkent Bangkok şehridir. Suvarnabhumi Uluslararası Havaalanı vasıtasıyla her yıl milyonlarca turist ülkeye giriş yapmaktadır. Bangkok'taki Büyük Saray ve Wat Pho gibi tarihi yapıların ve müzelerin büyük bölümü Ko Rattanakosin bölgesinde bulunmaktadır. Çin Mahallesi ve Dusit tarihi eserler açısından zengin diğer bölgelerdir. Siam bölgesi Bangkok'un merkezi olarak kabul edilmektedir ve

[Suvarnabhumi Uluslararası Havaalanı \(2008\)](#)

Bangkok'a yaklaşık bir saat mesafede bulunan ve Chonburi iline bağlı olan Pattaya ülkenin en turistik şehirlerindendir. Günümüzde daha çok seks turizmi ile özdeşleşmiştir.

Tropik bir iklime sahip olan Tayland'ın adaları ve plajları Dünya'nın en güzellerinden olarak kabul edilmektedir. Andaman denizinde bulunan Phuket Tayland'ın en büyük ve turistik adasıdır.

Kuzey Tayland'da bulunan Chiang Mai, Chiang Rai ve Mae Hong Son gibi şehirler ise dağ kabilesi yürüyüşleri ile ünlüdürler.

Demografi

Temmuz 2012 itibarı ile Tayland'ın nüfusu 67.091.089 kişiden oluşmaktadır. Etnik Taylar nüfusun yaklaşık %75'ini oluşturmaktadır. Çin asıllı Taylar ise %14 civarındadır. Geri kalan %11 ise Khmer, Lao, Malay gibi gruplardan oluşmaktadır. Ayrıca özellikle kuzey Tayland sınır kesimlerinde Akha, Mon, Hmong, Karen, Lahu gibi dağ kabilelerine mensup azınlıklar yaşamaktadır.

1

Bangkok

Bangkok Tayland'ın başkenti ve en kalabalık şehridir ve Çao Phraya Nehri deltasında 1.568,7 Km²lik bir alanı kaplar. 2024 yılında nüfusu 11,4 milyon olarak bulunmuştur.

Bangkok'un kökenleri, XV. yüzyılda Ayutthaya döneminde küçük bir ticaret merkezine dayanmaktadır. Kent zamanla büyüyerek 1767'de Thonburi ve 1782'de Rattanakosin olmak üzere iki devlete başkentlik yapmıştır.

Bangkok, XIX. yüzyılın sonlarında, ülke Batı'dan gelen baskılarla karşı karşıya kalırken, Siam'ın modernleşmesinin merkezinde yer almıştır. Şehir, XX. yüzyıl boyunca ülkenin siyasi çatışmalarının merkezindeydi.

8 - Bangkok

1980'ler ve 1990'lardaki Asya yatırım patlaması, birçok çokuluslu şirketin bölgesel merkezlerini Bangkok'a taşımasına yol açtı. Böylece kent finans, iş ve pop kültüründe bölgesel bir güç haline geldi. Ulaşım ve sağlık hizmetleri için uluslararası bir merkez olup, sanat, moda ve eğlence merkezi olarak da öne çıkmıştır. Şehir, sokak hayatı ve kültürel simge yapılarının yanı sıra genelev bölgeleriyle de bilinir. Büyük Saray, Wat Arun ve Wat Pho dahil olmak üzere Budist tapınakları, Khaosan Yolu ve Patpong'un gece hayatı gibi diğer turistik mekanlarla tezat oluşturmaktadır. Bangkok, dünyanın en iyi turistik yerleri arasında yer almakta ve birçok uluslararası sıralamada dünyanın en çok ziyaret edilen şehri olarak adlandırılmıştır.

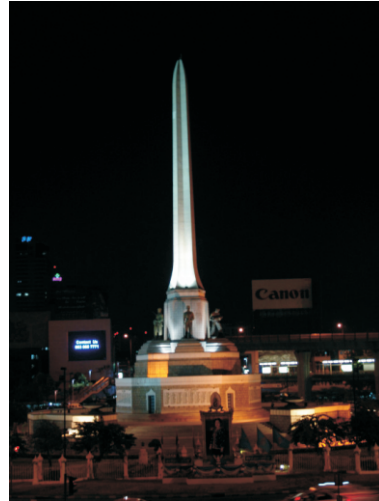
Bangkok'un hızlı büyümesi, yetersiz şehir planlamasıyla birleşince, düzensiz bir şehir manzarası ve yetersiz altyapıya yol açmıştır. Geniş bir otoyol ağına karşın, yetersiz yol ağı ve önemli ölçüde özel araç kullanımı, 1990'larda ciddi hava kirliliğine neden olan kronik ve felç edici trafik sıkışıklığına yol açmıştır. Şehir yönetimi o zamandan beri sorunu çözmek için toplu taşımaya yöneldi, 10 şehir içi raylı sistem hattı işletmeye aldı ve başka toplu taşıma araçları inşa etti; ancak trafik sıkışıklığı yaygın bir sorun olmaya devam ediyor.

Tarihçe

Siyam Krallığı'nın eski başkenti olan Ayutthaya şehrinin Myanmarlılar tarafından işgal edilmesinden sonra, kral Taksin başkenti günümüzde Bangkok sınırları içerisinde yer alan Thonburi'ye taşımıştır. Chao Phraya nehrinin batı kıyısında bulunan Thonburi Burma'dan gelebilecek saldırılara karşı korunmasız olduğu için, bir sonraki kral olan I. Rama başkenti nehrin doğu kıyısına taşımıştır. Rattanakosin isimli bu bölge doğuya kazılan bir kanal sayesinde bir ada halini almıştır ve Bangkok'un temelleri burada atılmıştır. Günümüzdeki Tayland kralı IX. Rama, Bangkok'u kuran I. Rama'nın da dahil olduğu Chakri Hanedanına mensuptur.

Nüfusun büyük çoğunluğunu %92 ile Budistler, geri kalanı %6 ile Müslümanlar, Hıristiyanlar %1 dir.

Bangkok'da 400 Budist tapınağı, 55 cami, 10 kilise, 2 Hindu tapınağı, 2 Sinagog ve 1 Sikh gurudwara vardır.

[Zafer Anıtı \(2008\)](#)

Turizm

Zengin bir geçmişe sahip olan şehirde görülebilecek çok sayıda tarihi yapı ve müze bulunmaktadır. Şehrin en önemli tarihi eserleri genel olarak Ko Rattanakosin adı verilen bölgede toplanmıştır. Bangkok'un ilk yerleşim birimi olan Thonburi bölgesi Burma'dan gelen istilacılara karşı korunaksız olduğu için şehir nehrin karşı kıyısındaki Rattanakosin'e taşınmıştır. Buranın etrafında yine güvenlik nedeniyle bir de kanal kazılmış ve bölge bir ada halini almıştır. Burada Wat Phra Kaew ve Kraliyet Sarayı, Uzanan Buda tapınağı Wat Pho, Şehir Sütunu ve Milli Müze gibi çeşitli tarihi yerler bulunmaktadır.

Rattanakosin'in genişlediği bölge olan Banglamphu'da ise görece daha yeni tarihi eserler bulunmaktadır. Bunların en önemlileri Altın Dağ olarak da bilinen Wat Saket, Wat Ratchanadda ve Zafer anıtıdır. Banglamphu'dan sonra şehrin genişlemeye devam ettiği bölge olan Dusit ise büyük ölçüde batı tarzında bir mimariye sahiptir. Ülkesini batı standartlarına taşımayı hedeflemiş olan Kral Rama V burada Mermer Tapınak olarak da bilinen Wat Benchamabophit, Dusit Sarayı, Vianmek Tik Konağı gibi batı tarzında yapılar inşa ettirmiştir.

[Gezgin lokanta \(2008\)](#)

Bangkok'un diğer bir önemli tarihi bölgesi ise Çin Mahallesi'dir. Rattanakosin bölgesinin inşasında çalışmış olan Çinli göçmenler kanalın karşı kıyısındaki Yaowarat olarak bilinen bölgeye yerleştirilmişlerdir. Günümüzde çok hareketli bir bölge olan Çin mahallesinde renkli pazarların yanı sıra 5,5 ton ağırlığındaki saf altından bir Buda heykeline ev sahipliği yapan Wat Traimit gibi tarihi yapılar da bulunmaktadır.

Bangkok'ta gezip gördüğüm yerler aşağıda anlatılmıştır:

- Grand Palas
- Chao Praya Nehri
- Khlong Saen Saep Kanalı
- Tapınaklar
  - Mahalle Tapınağı

10 - Bangkok

- Wat Intharawihan tapınağı
- Wat Makut Kasatriyaram Ratchaworavihan Tapınağı
- Wat Muang Khae Tapınağı
- Wat Phlapphla Chai Tapınağı
- Wat Ratchabophit tapınağı (Kıraliyet Tapınağı)
- Wat Suthat Thepwararam Tapınağı
- Wat Thepthidaram Worawihan Tapınağı
- Wat Saket (Altın Dağ Tapınağı)
- Ölü Yakma Yeri
- Hidayatul Islam Camisi

Gezi anılarımı Bu yerler gezildikten sonra anlatacağım

Grand Palace

Büyük Saray (Tay dili: Phra Borom Maha Ratcha Wang: "Yüce Büyük Saray" anlamındadır.) Bangkok'un merkezinde yer alır. Saray, 1782'den beri Siam (ve daha sonra Tayland) krallarının resmi ikametgahı olmuştur. Kral, sarayı ve kraliyet hükümeti 1925 yılına kadar sarayın arazisinde yer almıştır. Kral Bhumibol Adulyadej (Rama IX), Chitralada Kraliyet Villası'nda yaşamış ve ardılı Kral Vajiralongkorn (Rama X) ise Dusit Sarayı'ndaki Amphorn Sathan Konut Salonu'nda oturmaktadır. Ancak Büyük Saray hala resmi etkinlikler için kullanılmaktadır. Her yıl sarayın duvarları içinde çeşitli kraliyet törenleri ve devlet etkinlikleri düzenlenmektedir. Saray, her yıl sekiz milyondan fazla ziyaretçisiyle Tayland'ın en bilindik turistik yerlerinden biridir.

[Grand Palace \(2008\)](#)

Sarayın inşası, Chakri hanedanının kurucusu Kral Phutthayotfa Chulalok'un (Rama I) başkenti Thonburi'den Bangkok'a taşınması emriyle 6 Mayıs 1782'de başlamıştır.

Ardışık hükümdarlıklar boyunca, özellikle Kral Chulalongkorn (Rama V) döneminde birçok yeni bina ve yapı eklendi. 1925 yılına gelindiğinde, kral, kraliyet ailesi ve hükümet artık sarayda kalıcı olarak ikamet etmiyor ve diğer konutlara taşınmıştı. 1932'de mutlak monarşinin kaldırılmasının ardından, tüm devlet kurumları saraydan tamamen taşındı.

Saray kompleksi, yaklaşık olarak dikdörtgen şeklinde olup, dört duvarla çevrili toplam 218.400 m²lik bir alana sahiptir. Günümüzde Phra Nakhon Bölgesi'nde, Rattanakosin Adası'nın merkezinde, Chao Phraya Nehri kıyısında yer almaktadır.

Büyük Saray, tek bir yapı olmaktan çok, açık çimenlikler, bahçeler ve avlular etrafına kurulmuş çok sayıda bina, salon ve köşkten oluşmaktadır. Asimetrisi ve eklektik tarzı, 200 yılı aşkın bir süre boyunca ardı ardına gelen krallar tarafından yapılan eklemeler ve yeniden inşa çalışmalarıyla organik gelişiminden kaynaklanmaktadır. Saray birkaç bölüme ayrılmıştır:

- Zümrüt Buda Tapınağı
- Dış Avlu
- Phra Maha Monthien Binaları
- Phra Maha Prasat Binaları
- Chakri Maha Prasat Binaları

Günümüzde Büyük Saray'ın belli kısmı müze olarak halka açıktır.

Zümrüt Buda Tapınağı (Wat Phra Kaew)

Zümrüt Buda Tapınağı (Wat Phra Kaew) (Tayca: Wat Phra Kaew), Zümrüt Buda'nın Tapınağı olarak da geçer ya da resmi olarak Wat Phra Si Rattana Satsadaram), Bangkok'ta bulunan en kutsal ve önemli tapınak olarak sayılmaktadır. Kompleks, Büyük Saray'ın içerisindeki birkaç yapıdan oluşmaktadır. Bu yapıları kutsal kılan en önemli unsur ise Budistler tarafından kutsal kabul edilen Zümrüt Buda Heykeli'ne ev sahipliği yapmasıdır.

Tapınağın inşasına 1783 yılında başlandı. Tapınağa, "ilahi öğretmenin manastırının

[Zümrüt Buda Tapınağı \(Wat Phra Kaew\) \(2008\)](#)

12 - Bangkok

güzel mücevherini içeren tapınak" anlamına gelen Wat Phra Si Rattana Satsadaram resmi adı verildi. Tapınağın ana salonu, kralın ikametgahı hala ahşaptan yapılmışken, tüm saray kompleksinde taştan tamamlanan ilk yapıydı. Tapınak kompleksi, Büyük Saray'ın Dış Avlusunun kuzeydoğu köşesine inşa edildi. Şubat 1785'te, Zümrüt Buda, büyük bir törenle Thonburi'deki Wat Arun'daki eski yerinden nehrin karşı yakasına, Rattanakosin tarafına taşındı ve şimdiki yerine yerleştirildi.

[Zümrüt Tapınağı \(Wat Phra Kaew\) içi \(2008\)](#)

Tapınak, Rama III ve Rama IV'ün hükümdarlıklarından başlayarak birçok farklı büyük yenileme döneminden geçmiştir. Rama III, 1832'deki Bangkok'un 50. yıldönümü için 1831'de yeniden inşa çalışmalarına başladı, Rama IV'ün restorasyonu ise Rama V tarafından 1882'deki Bangkok'un yüzüncü yıl kutlamalarına yetiştirilmek üzere tamamlandı. Daha sonra Rama VII'nin hükümdarlığı döneminde Bangkok'un 150. yıldönümü (1932) ve Rama IX'un hükümdarlığı döneminde 200. yıldönümü (1982) için restorasyon çalışmaları yapıldı.

Kraliyet tapınağı olarak Wat Phra Kaew, kral ve kraliyet ailesi tarafından gerçekleştirilen Budist dini ayinlerinin, taç giyme törenleri, kraliyet atamaları ve yüce patrik atamaları gibi önemli etkinliklerin yapıldığı yer olmaya devam etmektedir. Kral veya bir temsilcisi ayrıca tapınakta Visakha Puja, Asalha Puja ve Magha Puja gibi önemli Budist bayramlarını kutlayan yıllık törenlere katılır. Yılda üç kez, mevsimlerin değişimini işaret eden kraliyet töreninde Zümrüt Buda heykelinin altın giysileri değiştirilir. Ayrıca Chakri Anma Günü, Kraliyet Çiftçilik Töreni, Kralın Doğum Günü ve Songkran'da (geleneksel Tay yeni yılı) yıllık ayinler düzenlenir. Diğer günlerin çoğunda, tapınak, Büyük Saray'ın bazı

[Zümrüt Tapınağı \(Wat Phra Kaew\) Phra Ubosot \(Dua Salonu\) \(2008\)](#)

bölgeleriyle birlikte ziyaretçilere açıktır ve ülkenin en bilinen turistik yerleri arasındadır.

Zümrüt Buda Tapınağı içinde bulunan önemli yapılar aşağıda anlatılmıştır:

Phra Ubosot (Dua Salonu)

Phra Ubosot (Dua Salonu), Tayland'ın en önemli dini sembolü olan Zümrüt Buda heykelini barındırır. Bu salon, kraliyet dini törenlerinin merkezidir.

1782 yılında Kral I. Rama tarafından, Bangkok yeni başkent seçildiğinde inşa edilmiştir. Tapınakta korunan, tek parça yeşil yeşim taşından oyulmuş 66 cm boyundaki bu heykel, Tayland toplumunun koruyucusu ve refahın simgesi kabul edilir.

Yılda üç kez (yaz, yağmurlu ve serin mevsim başlarında) bizzat Tayland Kralı tarafından heykelin altın giysileri değiştirilir.

On iki adet yakşa (dev) heykellerinin tapınağın altı adet girişini ve (kuzeydeki hariç) üç duvarını korumakta olduklarına inanılmaktadır. Bu Yakşalar Ramakien destanında geçen devlerdir

Phra Sri Ratana Chedi

Phra Sri Ratana Chedi, altın kaplı bir stupadır. Buddha'nın kutsal emanetlerini (göğüs kemiğinden bir parça olduğu söylenir) barındırmaktadır.

XIX. yüzyılın ortalarında Kral Rama IV tarafından inşa ettirilen yapı, Sri Lanka (Seylan) tarzında çan şeklinde bir tasarıma sahiptir. Dışı tamamen milyonlarca küçük altın mozaik karolarla kaplıdır. Bu nedenle güneş ışığında yoğun bir şekilde parlar ve kompleksteki en dikkat çekici yapılardan biri haline gelir.

Zümrüt Tapınağın üst terasında (Than Phaithi) yer alır. Bu terasta ayrıca kutsal metinlerin korunduğu Phra Mondop ve Tayland krallarının heykellerinin bulunduğu Prasat Phra Thep Bidon (Kraliyet Pantheon'u) gibi önemli yapılar da bulunur.

[Phra Sri Ratana Chedi \(2008\)](#)

[Wihan Yod Tapınağı \(2008\)](#)

16 - Bangkok

Wihan Yod Tapınağı

Wat Phra Kaew'deki Wihan Yod, eskiden Kral U-Thong'a ait çeşitli dini tanrı heykellerinden Kral Rama I tarafından dökülmüş gümüş bir Buda heykeline ev sahipliği yapıyordu. Bu heykeller, 1753'te Ayutthaya'nın Burma tarafından yağmalanması sırasında yok edildi. Kral Rama III, yapıyı yeniden inşa ettirdi ve Ho Phra Nak'tan getirilen Nak Buda heykelini, diğer önemli Buda heykelleriyle birlikte yerleştirdi.

Tayland dilinde "yod" tepe veya zirve anlamına gelir. Yapı, karakteristik çok katlı ve sivri çatılı (taçlı) yapısıyla dikkat çeken geleneksel bir Taylandlı Budist keşişlerin yaşadığı manastırları ve ibadet ettikleri kutsal yapıdır.

Chao Phraya Nehri

Chao Phraya Nehri, Nakhon Sawan eyaletindeki Nakhon Sawan'da Ping ve Nan nehirlerinin birleştiği noktadan başlar. Bundan sonra, orta ovalardan Bangkok'a ve Tayland Körfezi'ne doğru 372 kilometre (231 mil) boyunca güneye akar. Chai Nat'ta nehir, ana kol ve Tha Chin Nehri olmak üzere ikiye ayrılır; Tha Chin Nehri daha sonra ana nehre paralel akar ve Bangkok'un yaklaşık 35 kilometre (22 mil) batısında, Samut Sakhon'da Tayland Körfezi'ne dökülür.

[Chao Phraya Nehri \(2008\)](#)

Chao Phraya, Ayutthaya döneminde insan eliyle çeşitli değişikliklere uğradı. Nehirdeki büyük kıvrımları atlamak ve

başkentten denize olan yolculuğu kısaltmak için birçok kestirme kanalı inşa edildi. Nehrin yatağı o zamandan beri bu kanalların çoğunu takip edecek şekilde değişti. Nehir üzerinde insan eliyle yapılan değişikliklerden bazıları şunlardır:

- İlk çalışmada 1538'de 3 Km uzunluğunda bir kanal kazıldı. "Khlomg Lat" olarak adlandırılan bu kanal, bugün Khlomg Bangkok Noi'nin bir parçasını oluşturmaktadır. Bu kanal, Siam Körfezi'nden o zamanki başkent Ayutthaya'ya giden gemiler için rotayı 13-14 Km kısaltmıştır.
- 1542'de, iki kilometre uzunluğundaki "Khlomg Lat Bangkok" kanalı tamamlandı. Chao Phraya daha sonra yeni kanal boyunca yön değiştirdi ve eski yatağı Khlomg

Bangkok Noi ve Khlong Bangkok Yai'nin bir parçası oldu. Nehir rotasının 14 Km kısaltıldığı söyleniyor.

- 1608'de 7 Km uzunluğundaki "Khlong Bang Phrao" kanalı tamamlandı ve Chao Phraya'nın asıl rotasını 18 Km kısalttı.
- 1722'de 2 Km uzunluğundaki "Khlong Lat Kret Noi" Chao Phraya'yı 7 Km kısalttı. Bu rota Ko Kret adasını oluşturdu.
- 2024 yılında 22 km uzunluğundaki "Chao Phraya II" kanalı inşaat halindeydi. Ayutthaya'nın kuzey ve güneyindeki noktalarda nehre katılacak ve şehre selden korunma sağlayacak.

Chao Phraya boyunca uzanan iller, kuzeyden güneye doğru, Nakhon Sawan, Uthai Thani, Chai Nat, Sing Buri, Ang Thong, Ayutthaya, Pathum Thani, Nonthaburi, Bangkok ve Samut Prakan illeridir. Bu şehirler, su yoluna erişimleri nedeniyle Tayland'ın en tarihi ve yoğun nüfuslu yerleşim yerleri arasındadır.

Bangkok'ta Chao Phraya, nehir otobüsleri, nehir geçiş feribotları ve su taksileri ("uzun kuyruklular") ağı için önemli bir ulaşım arteridir. Şehirdeki nehirler ve kanallarda, banliyö hatları da dahil olmak üzere 15'ten fazla tekne hattı faaliyet göstermektedir.

Gezi Anısı

Uzun kuyruklu adı verilen tekneler, en çok 10-15 kişiyi taşıyabilecek teknelerdir. Bu boyuttaki tekneler için çok güçlü motor de gerekmez ve motor teknenin ortası ile arkası arasında gövdeye yerleştirilir. Bu anlattıklarım, uzun kuyruklu tekneler için geçerli değildir. Uzun kuyruklu teknelerde genellikle eski arabalardan sökme 100 beygir ya da daha güçlü motorlar kullanılıyor. Motorun kuyruk çıkışına neredeyse teknenin boyu kadar uzun bir mil bağlanıyor ve milin ucunda pervane bulunuyor. Motor gövdeye sabitlenmiyor, gövdesinin ortasından tekneye bir mafsalla bağlanıyor. Böylece dümen gerektirmiyor. Kaptan motoru sağa-sola, aşağı-yukarı hareket ettirebiliyor. Sağ sol hareketler ile tekneye yön verilebiliyor. Aşağı yukarı hareket ile gemi hızlanıp durdurulabiliyor.

[Uzun kuyruklu tekne \(2008\)](#)

Khlong Saen Saep kanalına gitmek için uzun kuyruklu bir tekneye bindik.

Khlong Saen Saep Kanalı

Khlong Saen Saep Tayland'ın merkezinde, Chao Phraya Nehri'ni Prachinburi Eyaleti ve Chachoengsao'ya bağlayan bir kanaldır. Kanalın bir kısmı, Bangkok'ta ekspres tekne servisiyle toplu taşıma için kullanılmaktadır. 72 km uzunluğundaki kanal, 21 ilçeden geçmekte ve 100'den fazla küçük kanala bağlanmaktadır.

Saen Saep Kanalı, Siam ve Annam arasında Kamboçya üzerindeki bir çatışma sırasında askerler ve silahlar için su yolu ulaşımı sağlamak amacıyla Kral Rama III'ün emriyle inşa edilmiştir. İnşaat 1837'de başladı ve üç yılda tamamlandı. Klóng Saen Saep bir zamanlar lotus bitkileriyle doluydu. Kral Mongkut, Rama IV (1851–1868), Siam Bölgesi'nde Sa Pathum Sarayı'nı (Lotus Göleti Sarayı) inşa etti. Sarayın ve günümüzdeki Pathum Wan Bölgesi'nin adı buradan gelmektedir.

Saen Saep Kanalı, Bangkok'un başlıca drenaj arterlerinden biridir. Aynı zamanda ağır derecede kirlidir.

[Nehir ile kanal arasındaki yükseklik farkının giderildiği havuz \(2008\)](#)

Gezi Anısı

Chao Phraya Nehri ile Saen Saep Kanalı arasında yükseklik farkı vardır. Bunun için nehirden kanala geçerken tekne bir havuza giriyor ve kanala seviyesine indiriliyor. Kanal bölgesinde yaşayanlar kanalı ulaşım olanağı olarak kullanıyorlar ancak bizim gibi gezginler kanaldaki yaşamı görmek için bu geziyi yapıyoruz.

Kanalın iki tarafında çok farklı yapılar görebiliyorsunuz. Derme çatma gecekondular görebileceğiniz gibi modern yapılar da görebiliyorsunuz. Bazı evlerde tekneleri için park yerleri bile var.

[Khlong Saen Saep Kanalı'nda bir tapınak \(2008\)](#)

Tayland'ın her yerinde olduğu gibi kanal boyunca tapınaklar da bulunmaktadır. Kanalda yüzer bakkal ya da manav da görebiliyorsunuz.

Bu kadar pis suda yüzen çocuklar da oluyor. Bir yerden atlayıp kıyıya kadar yüzüyorlar. Suyun pisliği umurlarında değil.

Kanalı görmeye ve gezmeye gelen bizler için bir gösteri merkezi bile kurulmuş. Bu merkezde maymunları izleyebileceğiniz gibi bazı canlı gösterileri de izleyebiliyorsunuz. Hatta bazı hayvanlara dokunabiliyorsunuz. Çıngıraklı bir yılan ile korkusuz Taylandlının yaptığı gösteri ilgin sayılabilir.

[Kanalda hizmet veren gezgin bir bakkal \(2008\)](#)

Tapınaklar

Bangkok'un her yerinde tapınak var gibi. Resmi veriler 400 kadar Budist tapınağının olduğunu söylüyor. Bangkok'ta bulunduğumuz süre içinde bazı tapınakları seçerek bazılarını da kenti gezerken denk geldiği için gezdik

Mahalle Tapınağı

Khlong Saen Saep Kanalı'na gitmek üzere otelimizden yola çıktığımızda küçük bir tapınağa denk geldik. İçerisine baktığımızda rahipler (mong) ve insanları görünce ilgimizi çekti ve içeri girdik. Bir yıl önce ölmüş birisi için anma ya da dua ediyorlardı. Monglar birbirine iple bağlıydı ve ipin ucu tapınağın saçağındaki heykellere kadar gidiyordu. Monglar sanki ilahi söylüyorlardı. Diğer kişiler yalnızca dinliyorlardı. Mongların yanında öbür dünyaya göçmüş kişinin fotoğrafı ve bazı eşyaları bulunuyordu.

[Ölü anma töreni \(2008\)](#)

20 - Bangkok

Tapınak sanki 6 x 6 m boyutlarındaydı. Bir köşesindeki masa üzerine törene katılanlara sunulacak yemekler bulunuyordu. Yemeklerden bize de buyur ettiler ancak zamanımız olmadığı için bu davete katılmadık.

Tapınağın dışında raflara dizilmiş çok sayıda çerçevesiz kutu ya da vazo duruyordu. Bunları incelediğimizde, ölmüşlerin küllerinin saklandığı kavanozlar olduğunu anladık. Her birini üzerinde ölünün adı yazılıydı; bazılarında fotoğrafları vardı. Bir anlamda mezarlık diyebiliriz.

[Ölülerin küllerinin saklandığı kavanozlar \(2008\)](#)

Wat Intharawihan Tapınağı

Wat Intharawihan veya Wat Intharavihan Bangkok şehrinin Phra Nakhon bölgesinde bulunan Üçüncü Sınıf Kraliyet tapınağıdır. Hâlâ çok saygı duyulan başrahip Somdej Toh'un ilhamıyla dikilen, Luang Pho To veya "Phra Si Ariyamettrai" olarak bilinen 32 m yüksekliğindeki ayakta duran Buda heykeliyle ünlüdür.

Tapınak, Bangkok'un Phra Nakhon bölgesinin Banglamphu alanının kuzey ucunda yer almaktadır. Geç Ayutthaya Krallığı döneminde, bulunduğu banliyönün adından dolayı Wat Bang Khunphrom Nok olarak da bilinen tapınak, aynı zamanda Wat In olarak da adlandırılır.

Tarihçe

Tapınak, Ayutthaya Krallığı'nın başlangıcında inşa edilmiş ve başlangıçta Wat Rai Phrik "Sebze Tarlaları Tapınağı" olarak adlandırılan, III. Sınıf olarak sınıflandırılan bir kraliyet

[Wat Intharawihan Tapınağı \(2008\)](#)

tapınağıdır. Bu isim, etrafının sebze bahçeleriyle çevrili olmasından dolayı verilmiştir. Tapınağın bulunduğu arazi, savaş esirlerini barındırmak için Rama I tarafından sağlanmıştır. Kral Vajiravudh döneminde Chao Inthawong tarafından yenilenmiş ve daha sonra Wat Intharawihan olarak bilinmeye başlanmıştır. Chao Inthawong ayrıca tapınağın başrahibi olarak görev yapması için Vientiane'den bir rahip getirmiştir.

Wat'ın ana mimari simgesi, Luang Pho To veya "Phra Si Ariyamettrai" (Maitreya) olarak anılan 32 metre yüksekliğinde ve 10 metre genişliğinde ayakta duran bir heykeldir. Buda heykelinin yapımına 1867'de başlanmış ve 1927'de tamamlanması altmış yıl daha sürmüştür. Heykel tuğla ve sıva kullanılarak yapılmıştır. O zamanki tapınağın başrahibi Somdej Toh, yapımına ilham kaynağı olmuştur. Heykelin yapımı sırasında 1871'de heykelin ayaklarının dibinde ölmüştür. Bu başrahibin yaldızlı bir büstü tapınak girişinde muhafaza edilmektedir. Buda heykeli bir kase taşımakta ve heykelin arkasındaki yanlardaki merdivenler, adanmışların heykele altın yaprak yapıştırması için erişim sağlamaktadır. Heykele Luang Phor To adı verilmiştir. 1982'de Bangkok şehrinin kuruluşunun 200. yıldönümünde heykel yenilenmiş ve İtalyan altın mozaik karo ile donatılmıştır. Cam mozaik karolarla süslenmiş heykel 24 ayar altınla yaldızlanmıştır. Buda heykelinin tepesindeki ushnisha adı verilen tutam, Sri Lanka Hükümeti tarafından hediye olarak verilen Gautama Buda'nın bir kalıntısını içermektedir. Kalıntının ushnisha'ya yerleştirilmesi Prens Vajiralongkorn tarafından yapılmıştır ve tutam 1978'de yerleştirilmiştir.

Tapınağın, dilsel olarak Bod olarak da bilinen Ubosot (dua salonu) adı verilen bir tören salonu vardır. Mimarisi Ayutthaya Krallığı döneminde izlenen tarzı yansıtıyor. 1982 yılında yenilenmiştir. Salonun alt kısmında İtalyan mermeri kullanılmış, duvarlar ise geleneksel resimlerle süslenmiştir. Ubosot'un sınırlarını belirleyen sema sınır direkleri küçük naga resimlerinin üzerine monte edilmiştir. Duvarlardaki duvar resimleri günlük yaşamın temasını taşıyor. Ayrıca bu mekanda muska yapımı ve satışı da yapılmaktadır.

Tapınakta başrahip olan Phra Puttachedan'ın bir görüntüsü, tapınakta yeni inşa edilen ayrı bir odada muhafaza ediliyor. Resim balmumundan yapılmıştır ve bir su kaynağının üzerine yerleştirilmiştir. Tayland'ın çeşitli bölgelerinden toplanan sular, hazne içindeki raflara yerleştirilen kaplarda muhafaza ediliyor. Balmumu görüntüsünün korunması için klima

[Wat Intharawihan Tapınağı'nda dua edenler \(2008\)](#)

20 - Bangkok

sağlanmaktadır. Ortam loş bir ışıkla aydınlatılıyor ve adanmışlar burada meditasyon yapıyor.

İbadet için tapınağı ziyaret eden adanmışlar uskumru, haşlanmış yumurta ve çiçeklerden oluşan bir çelenk sunarlar ve bunları saygıyla Buda heykelinin dibine koyarlar.

Gezi Anısı

Tapınağı ziyaret ettiğimizde birkaç kişi Buda'ya karşı dua ediyorlardı. Ayrıca budanın ayak ucuna tepsi içinde yemek sundular. Buda bunu nasıl yiyor bilmiyorum. Ancak hergün buda heykellerinin önüne yiyecek konduğuna tanık oldum. Kaldığımız otelin girişindeki Buda'ya da hergün taze yemek konuyordu. Bu yemekleri hayvanların yeyip yemediğini merak ettim ama göremedim.

Wat Makut Kasatriyaram Ratchaworavihan Tapınağı

Wat Makut Kasatriyaram Ratchaworavihan (Kral Mongkut Tapınağı), Bangkok'un Phra Nakhon bölgesinde yer alan tarihi ve kraliyet statüsüne sahip önemli bir Budist tapınağıdır. Kral IV. Rama (Kral Mongkut) tarafından 1868 de inşa ettirilen bu ibadethane, etkileyici mimarisi ve kültürel önemiyle dikkat çeker. Tapınak; dairesel sütunlarla çevrili bir galeri yapısına sahiptir. İçerisinde Kraliyet sembollerini taşıyan, üç başlı mitolojik fil (Erawan) motifleriyle bezenmiş Viharn ve Ubosot (ana ibadet salonları) bulunur. Ubosot'un iç duvarları, XIX. yüzyıldan kalma büyüleyici ve tarihi öneme sahip duvar resimleriyle süslenmiştir.

Wat Mongkut (Rama IV), Tayland tarihinin en ünlü krallarından biridir. Batılılar onu aslında Anna Leonwen'in yazdığı ünlü roman "Kral ve Ben" ile tanırlar, ancak ne yazık ki bu roman Tayland'da halk için yasaklanmıştır. Bu tapınak, Rama IV'ün saltanatının tapınağı olarak kabul edilebilir. Kendisi için bu tapınağı ve çevresindeki manastırı kurmuştur. Ayrıca çok genç yaşta hamilelik rahatsızlığı nedeniyle ölen en sevdiği kraliçesi (adı Kraliçe Sommanas) için de benzer bir planda yakındaki diğer tapınağı inşa ettirmiştir. Bu nedenle, tapınak çifti gerçekten oldukça

[Wat Makut Kasatriyaram Ratchaworavihan Tapınağı](#)
(2008)

romantiktir. Tapınağın bodrum katında kral için yapılmış Buda heykeli ile kraliçe için yapılmış Buda heykelleri bulunmaktadır.

Tapınak çok huzurlu ve sakin.

Wat Muang Khae Tapınağı

Wat Muang Khae, Bangkok şehrinin Bang Rak bölgesinde bulunan tarihi bir Budist tapınağıdır. 1768 yılında erken Thonburi döneminde kurulan tapınak, etrafını saran CAT Telekom Kulesi gibi yükselen modern ofis binalarına sessiz ve geleneksel bir tezat oluşturmaktadır. Chao Phraya Nehri'ne kısa bir mesafede yer almaktadır.

Başlangıçta Wat Patalee olarak bilinen tapınak, şehrin hareketli ticaret ve elçilik bölgesinin tam ortayerinde sakin bir gizli mücevher olarak kalmıştır.

Wat Phlapphla Chai Tapınağı

Wat Phlapphla Chai, Maha Nikaya mezhebinin sivil bir tapınağıdır. Kral Narai'nin (1656–1682) hükümdarlığı sırasındaki yapılmıştır

Başlangıçta, khok ("höyük") üzerinde bulunduğu için buraya Wat Khok adı verilmiştir. Başka bir görüşe, tapınağın asıl adı Wat Khok olabilir, çünkü bölge bir zamanlar Thonburi döneminde kraliyet pirinç tarlalarını denetleyen bir kraliyet komuta pavyonunun bulunduğu yerd. Bu bağlamda khok terimi, sığır ve manda tutmak için kullanılan bir çit veya ağıl anlamına gelir.

Tapınak, Kral Vajiravudh (Rama VI) döneminde, kişisel himayesi altındaki kraliyet paramiliter birliği olan Vahşi Kaplan Kolordusu için bir eğitim alanı olarak kullandığı için "Wat Phlapphla Chai" olarak yeniden adlandırılmıştır. "Zafer Pavyonu" anlamına gelen yeni isim, bölgede gerçekleştiğine inanılan tarihi bir olayı anmak için seçildi. Yerel geleneğe göre, burası, o zamanlar hala Chao Phraya Maha Kasatsuek unvanını taşıyan Kral Phutthayotfa Chulalok'un (Rama I) Kamboçya'daki askeri seferinden dönüşünde kullandığı güzergah üzerindedir. Rivayete göre, burada bir kraliyet çadırı kurulmuş ve iç şehre girmeden önce bir gece geçirmiştir.

[Wat Muang Khae Tapınağı \(2008\)](#)

22 - Bangkok

Tapınağın bulunduğu yerin bir zamanlar infaz alanı olduğuna inanılmaktadır. Bu sonuca, Kral Chulalongkorn (Rama V) döneminde bölgeden geçen bir yolun yapımı sırasında tapınak çevresinde ortaya çıkarılan çok sayıda insan iskeletinden varılmıştır. Bu yolun diğer sokaklarla kesiştiği yerde oluşan kavşak, Ha Yaek Phlapphla Chai (Tayca sözcük anlamı "Phlapphla Chai beş yollu kavşak") olarak bilinmeye başlandı ve çevredeki mahalle de sonunda Phlapphla Chai olarak anılmaya başlandı.

[Wat Phlapphla Chai Tapınağı \(2008\)](#)

Bugün tapınak, Bangkok'un Çin Mahallesi'nin en kuzey ucunda, Maitri Chit Yolu'nun Luang Yolu ile kesiştiği kavşağın güneydoğu köşesinde yer almaktadır.

Wat Ratchabophit Tapınağı (Kıraliyet Tapınağı)

Wat Rajabopit veya resmi olarak Wat Rajabopit Sathitmahasimaram Ratchaworawihan Fueang Nakhon Yolu üzerinde bir Budist tapınağıdır.

Tapınak Kral Chulalongkorn (Rama V) döneminde inşa edilmiştir. Tapınağın başrahibi, Tayland'ın mevcut Yüksek Patriği Somdet Phra Ariyavongsagatanana'dır.

Tapınak, ortasında yıldızlı bir çedi bulunan dairesel bir avlu ile birbirine bağlanan wihan ve ubosot'uyla benzersiz bir düzene sahiptir. Altın çedi (43 m yüksekliğinde) turuncu renkli fayanslarla kaplıdır ve çedinin tepesinde altın bir top bulunmaktadır. İçeride Buda'nın bir kalıntısı vardır ve çedi Sri Lanka tarzında inşa edilmiştir. Rahiplik salonunun her biri içten yıldızlı siyah lake ile süslenmiş 10 kapı paneli ve 28 pencere paneli vardır.

[Wat Ratchabophit Tapınağı \(2008\)](#)

Tapınağın veya botun iç kısmı, Rama V'in Avrupa ziyaretinde gördüğü yaldızlı İtalyan mimarisinden esinlenmiştir. Giriş kapıları 3 m yüksekliğindedir ve çeşitli madalyaları ve süslemeleri temsil eden kakma sedef ile dekore edilmiştir. Davul kulesi, Benjarong seramik nagaları ve Erawan başlarıyla süslenmiş altıgen kuleciklere sahip iki katlı bir yapıdır.

Kraliyet Mezarlığı

Tapınak alanının batı ucunda, Tay Kraliyet Ailesi'nin büyük ve küçük üyelerine, özellikle de Kral Chulalongkorn'un yakın ailesine ait çok sayıda anıtın bulunduğu Kraliyet Mezarlığı yer almaktadır. Anıtlardan biri olan Rangsi Vadhana Anıtı, Mahidol Adulyadej, Srinagarindra ve Galyani Vadhana'nın küllerini içermektedir. Alanda bir Hristiyan kilisesi, birçok çedi ve Khamer yüzlü kule bulunmaktadır.

[Wat Ratchabophit Tapınağı \(2008\)](#)

Gezi Anısı

Wat Ratchabophit Tapınağı yılın belli bir günü açılmış. Biz bu tapınağa 11 Kasım 2008 günü gittik ve o gün açılmış. Tapınak içinde TV için çekim yapılıyordu ve rahip ile görüşme yapılıyordu. Çekimi sessizce izledik ve sonra tapınağı ve çevresini gezdik.

Wat Suthat Thepwararam Tapınağı

Wat Suthat Thepwararam Bangkok şehrinde bulunan bir Budist tapınağıdır. Bangkok'taki on (ve Tayland'daki yirmi üç) birinci sınıf kraliyet tapınağından biri olarak sınıflandırılır. İç Rattanakosin bölgesinde yer alan tapınaktır.

İnşaatına Kral Rama I tarafından 1807 yılında başlanmıştır. Tapınak başlangıçta "Wat Maha Sutthawat" olarak adlandırılmış ve Combretum ağaçlarının bulunduğu bir koruda inşa edilmiştir. Kral Rama II döneminde daha fazla inşaat ve süsleme yapılmış, kendisi bizzat ahşap kapıların oyulması konusunda yardımcı olmuştur; ancak kompleks, Kral Rama III'ün saltanatı döneminde, 1847 veya 1848 yılına kadar tamamlanmamıştır.

Tapınakta, Sukhothai Eyaletinden getirilen Phra Si Sakyamuni Buda heykeli bulunmaktadır. Ana yerleşkenin alt terasının çevresinde Theravada geleneğinin yirmi sekiz Budasını simgeleyen yirmi sekiz Çin pagodası bulunmaktadır. Wat Suthat aynı zamanda ubosot'ta

24 - Bangkok

(dua salonu) Phra Buddha Trilokachet'e ve Phra Buddha Setthamuni'ye ev sahipliği yapmaktadır.

2005 yılında tapınak, gelecekteki Dünya Mirası Alanı olarak değerlendirilmek üzere UNESCO'ya sunuldu.

Tarihçe

Erken Rattanakosin döneminde, Kral Phutthayotfa Chulalok (Rama I), Bangkok'un iç kesimlerinde yeni bir tapınak inşa edilmesini emretti. 1807'de ilk olarak "Wat Mahasuthawas" adını aldı. Yer, Dong Sakae olarak bilinen alçak bir arazide bulunuyordu, bu nedenle önce zemin dolduruldu ve ardından tapınak inşa edildi. İnşaat, Sukhothai'deki Wat Mahathat'ın büyük viharasından getirilen büyük Buda heykeli Phra Si Sakyamuni'yi barındırmak için tasarlanan ana vihara ile başladı. Ancak Kral Rama I, tapınak resmen bir manastır olarak kurulmadan önce öldü ve bu nedenle halk arasında Wat Phra To, Wat Phra Yai veya Wat Sao Ching Cha olarak bilindi.

Kral Phutthaloetla Naphalai (Rama II) döneminde tapınak üzerindeki çalışmalar yeniden başlatıldı ve kralın kendisi vihara'nın ahşap kapılarını oydu. O da proje tamamlanmadan önce vefat etti. Tapınağın inşası nihayet 1847'de, Kral Nangklao (Rama III) döneminde tamamlandı ve ona resmi olarak "Wat Suthat Thepwararam" adı verildi, ancak çağdaş kronikler "Wat Suthat Theptharam" biçimini kaydetmektedir. Kral Mongkut (Rama IV) döneminde, vihara, ubosot (dua salonu) ve vaaz salonundaki ana Buddha heykellerine uyumlu isimler verildi: sırasıyla Phra Si Sakyamuni, Phra Buddha Trilokachet ve Phra Phuttha Sretthamuni.

Wat Suthat Thepwararam'ın içinde Kral Ananda Mahidol'un (Rama VIII) kraliyet anıtı bulunmaktadır. Kraliyet külleri 1950 yılında Phra Si Sakyamuni'nin taht kaidesinin önündeki dekoratif kumaş panele (pha thip) yerleştirilmiş ve ölüm yıldönümünü anmak için her yıl 9 Haziran'da burada kraliyet hayırseverlik töreni düzenlenmektedir.

Wat Suthat'ın ubosotu, Tayland'ın en uzun ibadet salonu olarak kabul edilir. Ana heykeli olan Phra Buddha Trilokachet, Maravijaya (Mara'yı alt eden) duruşunda bir Buda'dır. Hem ubosot hem de bu heykel Kral Rama III dönemine aittir. İç duvarlar, o dönemin saray sanatçıları tarafından yapılmış duvar resimleriyle kaplıdır. Kapı ve pencere çerçeveleri,

[Wat Suthat Thepwararam Tapınağı \(2008\)](#)

minyatür çediler şeklinde sivri alınlıklarla taçlandırılmış olup, onlara kendine özgü ve son derece zarif bir görünüm kazandırmaktadır.

Ubosot'un etrafında, çevreleyen manastır duvarına yerleştirilmiş sekiz adet sınır taşı türbesi (sema) bulunur. Her birinde, her hortumunda kapalı bir lotus tomurcuğu tutan ve üstünde üç açık lotus çiçeği bulunan üç başlı filin oyulmuş olduğu bir çift gri mermer sınır taşı vardır. Manastır duvarının kuzey ve güney taraflarında, devlet törenleri sırasında halka sadaka dağıtmak için kullanılan kraliyet platformları olarak kullanılan dört adet yükseltilmiş köşk bulunur; bunlar "koi proi than" veya sadaka dağıtma köşkları olarak bilinir.

[Wat Suthat Thepwararam Tapınağı \(2008\)](#)

Wat Suthat'ın Preta'sı

Tapınak, Rattanakosin Krallığı'nın başlangıcına kadar uzanmaktadır. O zamanlar, Budist ve Siyam inancında bir tür ölümsüz varlık olan ve genellikle uzun, ince, aç bir hayalet olarak tasvir edilen ve korkunç bir uluma sesi çıkaran bir preta'nın (Tayca: pret) geceleri tapınağın önünde görüldüğü söylenirdi. Tören salonunun içindeki bir duvar resmi de keşişlerden su almak için uzanmış bir preta'yı tasvir etmektedir. Bu, genellikle "Raeng Wat Saket" ile eşleştirilen "Pret Wat Suthat" deyiminin ortaya çıkmasına neden oldu. Tapınağın önünde Hindu tarzı yüksek bir yapı olan Sao Chingcha veya Dev Salıncak duruyor.

Wat Thepthidaram Worawihan Tapınağı

Wat Thepthidaram Worawihan veya halk arasında Wat Thepthidaram olarak bilinen tapınak, Bangkok'ta, Pratu Phi veya resmi adıyla Samran Rat bölgesinde , Mahakan Kalesi ve Wat Ratchanadda yakınlarında bulunan, Worawihan tipi üçüncü sınıf bir kraliyet Budist tapınağıdır .

Bu, eskiden Wat Phraya Krai Suan Luang olarak adlandırılan tarihi bir tapınaktır; çünkü Tambon Suan Luang Phraya Krai'de (muhtemelen Phraya Krai adlı bir soylunun ikametgahı veya çiftliği) bulunuyordu . Kral Nangklao (Rama III), tapınağı 1836 yılında en büyük kızı Prenses Vilas, Prenses Apsorn Sudathep'in onuruna yaptırmıştır. Prenses, kralın gözdesiydi. İnşaat 1839 yılında tamamlanmış ve Wat Thepthidaram ("göksel kızın

26 - Bangkok

tapınağı") olarak yeni bir kraliyet adı verilmiştir. Prenses Vilas da bizzat tapınağın inşasına katkıda bulunmuştur.

Tapınakta, Çin ve Siam (o dönemde Tayland) arasındaki gelişmiş ticaretin yanı sıra Wat Pho , Wat Suthat , Wat Ratcha Orasaram gibi diğer tarihi tapınaklar sayesinde, güzel desenlere sahip birçok eşya, porselen ve Çin bebekleri bulunmaktadır. İbadet salonunda, Kral Rama III'ün Kraliyet Sarayı'ndan tapınağa getirttiği ve bu nedenle Luang Pho Khao (beyaz saygıdeğer baba) adını alan, saf beyaz taştan oyulmuş ana Buda heykeli, Wetchayan Butsabok'un (küçük boyutlu mandapa) içinde muhafaza edilmektedir .

[Wat Thepthidaram Worawihan Tapınağı \(2008\)](#)

Daha sonra, Kral Bhumibol Adulyadej (Rama IX) , 1971 yılında Buda heykeline Phra Phuttha Thewavilas adını verdi. Kutsama salonunun çatısında Chofah Bai Raka (çatıdaki süslemeler) bulunmuyordu ve alınlık, Wat Nang Chi veya Wat Champa'ya benzer şekilde Çin porseleniyle süslenmişti.

Bu tapınağın bir diğer ilginç özelliği de, ibadet salonunun sol tarafındaki bhikkhuni kutsal alanında 52 bhikkhuni (kadın keşiş) heykelinin bulunmasıdır. Bu durum genel tapınlardan farklıdır.

Wat Saket (Altın Dağ) Tapınağı

Wat Saket Ratchawora Mahawihan genellikle Wat Saket olarak bilinen, Bangkok Pom Prap Sattru Phai bölgesinde bir Budist tapınağıdır.

Tapınak, Ayutthaya dönemine kadar uzanır ve o zamanlar Wat Sakae olarak bilinirdi. Bangkok başkent olduğunda, Kral Rama I (1737–1809) tapınağı yeniledi ve ona bugünkü adını verdi (kelimenin tam anlamıyla "saç yıkamak" anlamına gelir). Geleneğe göre, kral savaştan döndükten sonra iç şehre girmeden önce burada yıkanmak ve saçını yıkamak için dururdu.

Phu Khao Thong

Phu Khao Thong ("Altın Dağ"), Wat Saket yerleşkesinin içindeki dik bir yapay tepedir. Rama I'in torunu Kral Rama III (1788–1851), Wat Saket'in içine devasa boyutlarda bir çedi inşa etmeye karar verdi, ancak Bangkok'un yumuşak toprağı ağırlığı taşıyamadığı için çedi inşaat sırasında çöktü. Sonraki birkaç on yılda, terk edilmiş kerpiç yapı doğal bir tepe şeklini aldı ve yabancı otlarla kaplandı. Yerliler ona doğal bir özellikmiş gibi phu khao ('dağ') adını verdiler. O dönemde, düşman ordularının gelişinden endişe duyan askerler için bir gözetleme kulesi olarak da işlev gördü.

[Wat Saket \(Altın Dağ\) Tapınağı \(2008\)](#)

Kral Rama IV'ün saltanatı sırasında tepede küçük bir çedi inşaatına başlandı. Oğlu Kral Rama V'in (1853–1910) saltanatının başlarında tamamlandı ve altın bir tabaka ile kaplanarak kutsandı. Prens Pritsadang tarafından Sri Lanka'dan bir Buda kalıntısı getirildi ve çediye yerleştirildi. Tepenin aşınmasını önlemek için 1940'larda çevredeki beton duvarlar eklendi. Modern Wat Saket, 20. yüzyılın başlarında Carrara mermeri kullanılarak inşa edildi.

Wat Saket'te her Kasım ayında, Phu Khao Thong'dan çediye kadar mum ışığında bir alayla yapılan yıllık bir festival düzenleniyor, tıpkı Tayland'ın güneyindeki Nakhon Si Thammarat eyaletindeki Wat Phra Mahathat'taki "Hae Pha Khuen That" festivali gibi uzun kırmızı bir cübbe ile sarılı. Adanmışlar cübbeye isimlerini ve aile üyelerinin isimlerini yazıp dua ediyorlar ve dileklerinin gerçekleşeceğine inanıyorlar. Bu gelenek Kral Rama V'nin saltanatından beri uygulanmaktadır.

Krematoryum (Ölü Yakma Yeri)

Bu kadar tapınak gezince ölü yakma yerini de görmek gerekti, aslında denk geldi. Tayland'da ölüleri, ölü yakma

[Ölü Yakma Yeri \(2008\)](#)

28 - Bangkok

odasında yakıyorlar. Oda aslında, büyük boy bir kalorifer yanma odası. Fırın gibi düşünebilirsiniz. Fırının kapağından cesedi içeri sürüyorlar. Fırının fuel oil ile çalışan bir brülörü var. Ceset yandıktan sonra küllerini toplayıp aileye veriyorlar. Bazı aileler bu külleri özel kutu içine koyup seçtikleri bir tapınaktaki raflara koyuyorlar.

Devlet büyükleri özel törenle ve kraliyet yakma yerinde yakılıyorlar ve yakıldıkları yere anıt dikiliyor.

Hidayatul Islam Camisi

Bangkok sokaklarında dolaşırken bir minare gözümüze çarptı ve caminin içine girdik. Cami, özelliği olmayan bir binanın bir katına yerleşmiş. Cami havası olmayan bir ortam. Bir köşesinde sınıf vardı. Sınıfta küçük çocuklara Arapça okumayı öğretiyorlardı. Bir hoca tahtada Arap elifbasının harflerini öğretmeye çalışıyordu.

Bu sırada bir sözü hatırladım: "*Bazı insanlar bilgiye erişmek için okumayı öğrenirler; bazı insanlar yalnızca okuyabilmek için okumayı öğrenirler*". Bu sınıfta gördüklerim bana ikinci kümedeki insanları çağırıyordu.

[Hidayatul Islam Camisi \(2008\)](#)

Bangkok (Gezi Anıları)

Bangkok dünyada en çok ziyaret edilen kentler arasında sayılıyor. Bangkok'u gezmeye gelenlerin çoğunlukla buraya gece hayatı için geldikleri söyleniyor ancak bizim gibi farklı kültürleri tanımak için gelenler de oluyor. Bu kentte yaşadıklarımda aşağıdaki anıları derledim.

Ulaşım: Kent içinde ulaşım için en uygun araç tuk-tuk. Tuk-tuklar, motorsiklet altyapısı kullanan basit araçlar; kapı ve pencereleri yok dolayısıyla sıcak havada uygun bir ulaşım aracı sayılır. Ulaşım bedeli pazarlığa bağlı. Bir iki denemeden sonra ödemeniz gereken miktarı öğreniyorsunuz.

Hamutçuluk: Gezi rehberlerinin hamutçuluk yaptıkları bilinir ancak Bangkok'ta bu iş sıkıntı verecek derecede. Örneğin bir tuk-tuk'a biniyorsunuz. Soför sizi turistik eşya satan bir dükkana götürüyor. İhtiyaç molası diyor, sizi satıcılar kuşatıyor. Aynı gün içinde farklı tuk-tuk ile aynı dükkana gitmişliğimiz oldu.

Tuk-tuk'ların durakları var; durakta da kahyaları. Sizi belli yerlere bedava götürebileceklerini söylüyorlar. İlk deneyiminde olabilir mi diyorsunuz? Olabiliyor, ancak gideceğiniz yere kadar birden çok dükkana uğramanız gerekiyor. Dükkandaki satıcılar da epey yapışkan tipler.

Bir seferinde tuk-tuk bizi bir tüccar terziye götürdü. Tersini hemen ölçümümü almaya başladı. Ardından kumaş seçmemizi istedi. Ertesi gün kentten ayrılacağımızı söyledik. "Merak etmeyin yetiştiririm" dedi. Kurtulana kadar çok dil döktük.

Kız kataloğu: Tuk-tuk ya da normal bir araç bindiğinizde, sürer selam verdikten sonra hemen bir katalog gösteriyor. Katalogdan kız beğenmenizi istiyor. Kente gelenlerin ilgisi bu yönde olmasının bir sonucu olarak değerlendiriyorum.

Buda heykelleri: Bizde arabanın dikiz aynasına küçük şeyler asarlar ya bunlar Buda heykeli asıyorlar. Anlaşılır bir şey. Benim anlayamadığım otel önünde, dükkân önünde ve tapınaklarda bulunan değişik boylardaki buda heykellerinin önüne tepside ya da tepsi içindeki tabaklarda yemek konuyor. Bu yemeklerin her gün yenildiğine tanık oldum. Ancak bu yemekleri sokak hayvanlarının dokunduğunu görmedim. Bu arada bazı Buda heykellerine sunulması gereken yemeğin menüsü de belliymiş. Örneğin, Wat Intharawihan Tapınağı'ndaki Buda'ya sunulan menü uskumru, haşlanmış yumurta ve çiçeklerden oluşan bir çelenk.

Festivaller: Tayland genelinde her dönem bir festivale denk gelebiliyorsunuz. Bangkok'ta bulunduğumuz süre içinde bir festival çoktu ancak hava karardıktan sonra Büyük Saray çevresi panayır yerine dönüyordu. Yumurta satan, sebze meyve satan, masaj yapanlar ve aklınıza gelebilecek her şey.

[Bangkok akşam pazarı \(2008\)](#)

[Sokak lokantası \(2008\)](#)

30 - Bangkok

Yemek: Öğrendiğim kadarı ile bu ülkede insanlar evlerinden çok dışarıda karınlarını doyuruyorlar. Sokaklarda çok sayıda gezgin lokanta görüyorsunuz. Ne pişirdiklerini çok anlayamadım ancak pişirdiklerini yiyemeyeceğim açık. Buranın insanı bu gezgin lokantalardan yemeğini alıyor ve ayaküstü yiyor.

3

Floating Market

Damnoen Saduak Yüzen Pazarı (Tayca: Talat Nam Damnoen Saduak), Bangkok'un yaklaşık 100 Km güneybatısında, Ratchaburi eyaletinin Damnoen Saduak bölgesinde bulunan bir yüzen pazardır. Özellikle yerli ve yabancı turistleri çeken bir turistik çekim merkezi haline gelmiştir. Genellikle en ünlü yüzen pazar olarak kabul edilir.

Ratchaburi'deki Damnoen Saduak Yüzen Pazarı, Tayland'ın en bilinen yüzen pazarlarından biridir. Her gün birçok Tay ve yabancı turist, alışveriş yapmak, yemek yemek için buraya gelir.

Tarihçe

Damnoen Saduak Kanalı, Tayland'ın en düz ve en uzun kanalıdır. Kanal, Tayland Kralı IV. Rama'nın Mae Klong Nehri'ni Çin nehir yollarıyla birleştirerek ulaşım ve ticareti desteklemek istemesiyle kraliyet girişimiyle inşa edildi. Kazılması 2 yıldan (1866-1868) fazla sürdü ve sonunda halefi Kral V. Rama'nın saltanatı döneminde tamamlandı. Kanal 32 kilometre uzunluğunda ve 200'den fazla kola sahiptir. Damnoen Saduak Yüzen Pazarı'nın çekiciliği, nehrin teknelerinde mallarını satan çiftçilerle dolup taşıdığı 1971-1973 yıllarında zirveye ulaştı.

Kanaldan birçok yüzen pazar ortaya çıktı ve köylüler tarafından yaklaşık 200 yardımcı kanal kazıldı. Ana yüzen pazar, bir Budist tapınağına bitişik olan ve 1967 yılına kadar karayollarının gelişmesiyle su taşımacılığına olan ihtiyacın ortadan kalkmasına kadar aktif kalan Lad Plee pazarı olarak adlandırılıyordu. Bu durum, modern kara altyapısının gelişmesi nedeniyle XX. yüzyılın ortalarına kadar ortadan kaybolan diğer eski yüzen pazarlarda da görüldü.

1971 yılında, Tayland Turizm Otoritesi (TAT), Lad Plee pazarını yabancılar için bir turistik cazibe merkezi haline getirdi. Pazarda, kanal kıyılarında tekne satıcıları ve dükkanlar bulunuyordu. 1981 yılında Ton Kanalı'na yeni bir yol inşa edildi ve özel girişimciler bu kanal boyunca modern Damnoen Saduak Yüzen Pazarı'nı kurdu.

[Damnoen Saduak Yüzen Pazarı \(2008\)](#)

Damnoen Saduak Yüzen Pazarı, dar kanallardan (khlung) oluşan bir labirentten oluşmaktadır. Genellikle geleneksel mo hom kıyafetleri (mavi çiftçi gömlekleri) ve geniş kenarlı hasır şapkalar (ngob) giyen kadın tüccarlar, genellikle ürün olan mallarını satmak için sampanlar (küçük ahşap tekneler) kullanırlar. Bu tekneler genellikle fotoğraf çekmeye uygun sebzeler ve renkli meyvelerle doludur ve bu görüntüler turizm tanıtımı için kullanılır. Pazar genellikle sabah 07:00 ile 09:00 arasında en yoğun olur ve öğlene kadar aktiftir. Pazarın her gün ve tüm gün boyunca çalışabilmesi için üzerine bir çatı inşa edildi.

Yüzen pazar üç küçük pazardan oluşmaktadır: Ton Khem, Hia Kui ve Khun Phitak. Ton Khem en büyük pazardır ve Khlung Damnoen Saduak üzerindedir. Hia Kui, Khlung Damnoen

Saduak'a paraleldir ve daha büyük tur gruplarına mal satmak için kanal kıyılarında hediyelik eşya dükkanları bulunmaktadır. Khun Phitak, Hia Kui'nin yaklaşık 2 Km güneyindedir ve en küçük ve en az kalabalık pazardır.

[Damnoen Saduak Yüzen Pazarı \(2008\)](#)

Yüzen pazar turistlerle doludur ve bir turist tuzağı olarak kabul edilir. Bu nedenle, mallar genellikle aşırı pahalıdır. Pazarlık yaygın bir uygulamadır, ancak hediyelik eşya ve yiyecek fiyatları genellikle birkaç baht içinde sabittir. Kano açıcıları tekne eriştesi hazırlayıp satarken bulunabilir.

Yüzen pazarın kültürel özgünlükten yoksun olduğu da belirtilmektedir, ancak yine de hem yabancı hem de yerli turistler için ilginç ve çekici bir yer olmaya devam etmektedir.

Pazar yerinde bazı filmler çekilmiştir örneğin Roger Moore'un James Bond olarak rol aldığı "Altın Silahlı Adam" filmindeki bir kanal kovalamaca sahnesi pazarda çekilmiştir ve Nicolas Cage'in başrolünde oynadığı 2008 yapımı "Bangkok Dangerous" filminde de pazarda geçen bir sahne bulunmaktadır.

Geçmişte, Tayland'daki günlük ticaret çoğunlukla nehirler ve kanallar (Tay dilinde khlonglar) üzerinden yapılıyordu. Bangkok'un su ağı yoğun ve başlıca iletişim aracı olarak hizmet veriyordu; bu nedenle Bangkok, ilk Avrupalı ziyaretçiler tarafından "Doğu'nun Venediği" olarak adlandırılıyordu.

Gezi Anısı

Yüzen pazar Bangkok'dan yaklaşık 100 Km uzaklıkta. Buraya özel aracıyla hizmet veren bir kişinin arabasıyla gitti. Pazara ulaşmayı sağlayan kanallar doğal güzellik sunuyor. Sıcak havada gölge ve su insanı rahatlatıyor. Bizim amacımız pazarı görmek idi dolayısıyla alışveriş ile ilgilenmedik. Pazarda satılan ürünler bölgede yaşayanlara yönelik olduğu gibi gezginler için de hediyelik ürünler var. Pazarda yabancı para bozdurabilecek

[Damnoen Saduak Yüzen Pazarı \(2008\)](#)

34 - Floating Market

yerler olduğu gibi kredi kartı ile de alışveriş yapılabilir. Yüzen pazarda sabit dükkanlar olduğu gibi tekne pazarlar da var. Fotoğraf çekmek için oldukça ilginç bir yer.

Damnoen Saduak Yüzen Pazar'da dükkanların dışında tapınaklar da var. Bunlardan birini ziyaret ettik. Tapınağın adı Mahabut idi ve Ayutthaya'nın düşüşünden 5 yıl önce, 1762'de Phra Khanong bölgesinde inşa edilmiştir. Diğer Bangkok tapınaklarının aksine, Wat Mahabut tarihi mirası veya eski mimarisiyle ünlü değildir. Bu tapınak, efsanevi Mae Nak adlı bir kadının hayaletiyle bilinir. Tapınak, burada kalan ilk keşişin adı olan Phra Mahabut'tan adını almıştır. Wat Mahabut tapınağının diğer adı Wat Mae Nak Phra Khanong, yani Anne Nak Phra Khanong Tapınağı'dır.

[Mahabut Tapınağı \(2008\)](#)

3

Chiang Mai

Chiang Mai, kuzey Tayland'ın en büyük şehri, Chiang Mai eyaletinin başkenti ve kentsel nüfus bakımından Tayland'ın ikinci büyük şehridir. Bangkok'un 700 Km kuzeyinde, Tayland yaylaları olarak adlandırılan dağlık bir bölgede yer alır.

Şehir merkezi yaklaşık 1,6 km × 1,6 Km'lik kare bir alandır. Bu alan, eski kırmızı tuğla duvarlarla (şimdi sadece kalıntıları mevcut) çevrilidir ve etrafı hendekle kuşatılmıştır.

Ancak, Hang Dong, San Sai ve Saraphi gibi çevre bölgeleri de içeren daha büyük kentsel alan, tahmini nüfusu 1 milyonu aşan bir metropol bölgesi oluşturmaktadır.

36 - Chiang Mai

Chiang Mai (Tay dilinde "yeni şehir" anlamına gelir), eski başkent Chiang Rai'nin yerine Lan Na'nın yeni başkenti olarak 1296'da kuruldu. Şehrin Ping Nehri (Chao Phraya Nehri'nin önemli bir kolu) üzerindeki konumu ve önemli ticaret yollarına yakınlığı, tarihi önemine katkıda bulundu.

[Wat Chedi Luang \(2008\)](#)

Chiang Mai şehir belediyesi (thesaban nakhon) resmi olarak şehir merkezindeki Mueang Chiang Mai bölgesinin sadece bir kısmını (40,2 Km²) kapsar ve 127.000 nüfusa sahiptir. Bu sayım alanı, Chiang Mai'nin belediye alanının 1935'te

Tayland'ın (o zamanlar Siam'ın yönetimi altında) ilk şehir belediyesi olmasından bu yana ilk ve son kez genişletildiği 1983 yılına dayanmaktadır. Şehrin yayılması o zamandan beri güneyde Hang Dong, kuzeyde Mae Rim, batıda Suthep ve doğuda San Kamphaeng olmak üzere birkaç komşu bölgeye uzanarak bir milyondan fazla sakini olan Chiang Mai kentsel alanını oluşturmuştur.

Şehir belediyesi dört khwaeng'e ayrılmıştır: Nakhon Ping, Sriwichai, Mengrai ve Kawila. İlk üçü Ping Nehri'nin batı kıyısında, Kawila ise doğu kıyısındadır. Nakhon Ping Bölgesi şehrin kuzey kısmını içerir. Sriwichai, Mengrai ve Kawila sırasıyla batı, güney ve doğu kısımlarını oluşturur. Şehir surları içindeki şehir merkezi çoğunlukla Sriwichai bölgesindedir.

Chiangmai, 2017 yılında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı tarafından El Sanatları ve Halk Sanatları Şehri ilan edildi.

Tarih

Mangrai, Chiang Mai'yi 1294 veya 1296 yılında Lawa halkının Wiang Nopburi olarak adlandırdığı bir yerde kurdu. Şehir, Lan Na'nın başkenti olarak Chiang Rai'nin yerini aldı. Phayu şehri genişletti ve güçlendirdi ve babası Khamfu'nun onuruna Wat Phra Singh'i inşa etti. Lan Na'nın gerilemesiyle Chiang Mai önemini kaybetti ve 1556'da Toungoo İmparatorluğu tarafından işgal edildi. Thonburi kralı Taksin'in Burmalıları kovmasına yardım etmesinin ardından, 1774'te Kawila ile yapılan bir anlaşma ile resmen Thonburi Krallığı'nın bir parçası oldu. Daha sonraki Burmalı karşı saldırıları, Chiang Mai'nin 1776 ile 1791 yılları arasında terk edilmesine yol açtı.

Modern belediye, 1915'te oluşturulan bir sıhhi bölgeye dayanmaktadır. 29 Mart 1935'te şehir belediyesi (thesaban nakhon) statüsüne yükseltilmiştir.

Mayıs 2006'da Chiang Mai, ASEAN ve "ASEAN+3" ülkeleri (Çin, Japonya ve Güney Kore) arasında imzalanan Chiang Mai Girişimi'ne ev sahipliği yaptı. Chiang Mai, Tayland'ın 2020 Dünya Expo'suna ev sahipliği yapma teklifi için yarışan üç Tayland şehriden biriydi. Ayutthaya, uluslararası yarışmaya katılmak üzere Tayland parlamentosu tarafından nihayetinde seçildi.

[Tapınak Girişindeki Naga \(mitolojik yılan\) heykeli \(2008\)](#)

Şehir, Tayland yaylalarındaki geniş bir havzada yer almakta olup deniz seviyesinden ortalama 300 m yükseklikte bulunmaktadır. Chiang Mai'nin şehir merkezi, Chao Phraya Nehri'nin bir kolu olan Ping Nehri'nin batısında yer almaktadır. Şehrin yayılımı, özellikle kuzey, güney ve doğuya doğru her yöne doğru uzanmaktadır. Şehrin doğusunda Khun Tan sıradağları bulunmaktadır. Chiang Mai'nin batı tarafına bitişik olarak Thanon Thong Chai sıradağları yer almakta olup, Doi Pui ve Doi Suthep'in ikiz zirveleri, sırasıyla 1700 ve 1600 metrenin üzerinde yükseklikleriyle şehrin üzerinde belirgin bir şekilde yükselmektedir.

Şehir içinde çeşitli parklar ve yeşil alanlar bulunmaktadır. Eski şehrin güneybatı köşesinde bulunan Buak Hat Halk Parkı, Chiang Mai'deki en çok ziyaret edilen halk parkıdır. Doğrudan karşısında, güneybatısında, eski genişletilmiş şehir surlarının kalıntılarını barındıran Kanchanaphisek Parkı bulunmaktadır. Daha büyük parklar arasında kuzeyde Chang Phueak bölgesindeki Lanna Rama 9 Parkı ve Chiang Mai Üniversitesi'nin kuzey girişine yakın konumdaki Ang Keaw Rezervuarı yer almaktadır.

Chiang Mai, düşük enlem ve orta rakım nedeniyle ılımanlaşmış tropikal savana iklimine sahiptir. Yıl boyunca sıcak ila çok sıcak hava hakimdir ancak kuru mevsimde gece koşulları serin ve gündüz sıcaklıklarından çok daha düşük olabilir. Kaydedilen en yüksek sıcaklık Mayıs 2016'da 42,5 °C olmuştur. Soğuk ve sıcak hava etkileri hemen ortaya çıkar, ancak soğuk etkiler sıcak etkilerden daha uzun sürer.

Festival

Chiang Mai ile özdeşleşmiş iki festival önemlidir.

Loy Krathong Festivali (Bir Hayalin Peşinde)

Loi Krathong Festivali (suya çiçekli sepet bırakma ritüeli), Tayland'da kutlanan en coşkulu festivallerden biridir. Kutlamalar Tayland'da ulusal bir etkinliktir ve bazen "Işık festivali" olarak da adlandırılır. Loi Krathong, Tayland ay takvimine göre on ikinci ayın dolunay akşamında gerçekleşir. Tarih her yıl değişir, ancak genellikle Batı takvimine göre Ekim veya Kasım aylarında olur. Kesin tarih genellikle bir ay önceden duyurulur. Yıllık festival, bölgedeki Budist tapınaklarında birçok ritüelle kutlanır. İnsanların suya girebilmesi için çeşitli nehirlerde veya su alanlarında geçici basamaklar inşa edilir. Yiyecek, içecek ve hazır krathong (yüzen sepet) satan birçok tezgah görülebilir. Loy Krathong'da suyun üzerine çiçeklerden ve mumlardan yapılan küçük sallarin (krathong) bırakılmasıyla sular aydınlatılır. Festival ayrıca tekne yarışları, fener alayları ve geçit törenleri gibi bazı etkinlikleri de içerir.

"Loy" yüzmek, "Krathong" ise sepet/sal anlamına gelen iki sözcük bu festivale adını vermiş. Su tanrıçası Phra Mae Khongkha'ya şükretmek ve günahlardan arınmayı sembolize ediyor.

Yi Peng Festivali

Tayland'ın kuzeyindeki Lanna kültürüne dayanan geleneksel bir ışık ve gökyüzü feneri festivalidir. Kötü şanslardan arınmayı simgeler. Chiang Mai şehri merkezli olarak her yıl Lanna Ay Takvimi'ne göre 2. ayın dolunayında (genellikle Kasım ayı) kutlanır.

Binlerce pirinç kağıdından yapılmış fener (Khom Loi), yakılarak gökyüzüne bırakılır. Bu hem kötü şansu uzaklaştırmaya hem de Budist inancına göre gökyüzündeki kutsal bir anıta ışık sunmaya yarar. Loy Krathong ile birlikte kutlanır. Tayland'ın en ilginç festivallerinde biridir ve bir zamanlar Lanna krallığının başkenti olan Chiang Mai şehrinde düzenlenir. Genellikle ülke çapında kutlanan Loy Krathong ile aynı zamana denk gelir.

[Loy Krathong Festivali \(2008\)](#)

Gezi Anıları

Chiang Mai'a bir konferans nedeniyle gittim. Daha önce bu kent ile ilgili bir bilgim yoktu. Konferansın olduğu günler Loy Krathong Festivali denk geldi. Akşam hava karardıktan sonra, otelimizin önünden farklı grupların geçişlerini izledik. Loy Krathong Festivali insanların kötü şans, öfkeyi ve mutsuzluğu geride bırakmak amacıyla düzenledikleri bir festivalmiş. Festival sırasında art arda kızılı erkekli takımlar geçit yapıyor. Bazıları dans ediyor; bazıları şarkı söylüyor; bazıları yalnızca geçiyordu.

Festivali izleyenler biraz düzensizdi ve güvenlik güçleri onlar itekliyordu. Bizi yabancı gördüklerinden dokunmuyorlardı. Festival yürüyüşünü izleyenler arasında ilginç insanlar görebiliyorsunuz örneğin yaşlı ve göbekli bir adamın yanında genç bir kız; ele ele tutuşmuş yürüyüşü izliyorlar. Bu ilginç çiftlerin anlamını daha sonra anladık: Ev kız ile birlikte adama kiralanmış.

Geçit resminden sonra nehir kıyısına gittiğimizde, muz yapraklarından yapılan ve "krathong" adı verilen küçük çiçekli sepetleri nehirlere bırakılışını izledik. Genellikle muz yaprağı ve gövdesinden lotus çiçeği şeklinde yapılan bu küçük salları; tütüsü, mum ve çiçeklerle süsleniyor. Dilek tutularak Ping Nehri'nin suyuna bırakılıyor. Bir anda çok sayıda sal ya da kayık nehre bırakıldığında hoş bir görüntü oluşuyor.

Chiang Mai'da Loy Krathong Festivali ile birlikte Yi Peng Festivali'nde kutlanıyor. Yi Peng Festivalinde dilek fenerleri gökyüzüne bırakılıyor. Gökyüzünde çok sayıda feneri bir arada görebiliyorsunuz.

[Loy Krathong Festivali \(2008\)](#)

[Dilek kayığı \(2008\)](#)

[Işıklı fenerler \(2008\)](#)

40 - Chiang Mai

Chiang Mai'da konferans sonrası ir eğlenceye götürüldük. Bu eğlence sırasında yer sofrasında yemek yedik ve gösterileri izledik.

Loi Krathong Festivali ve Yi Peng Festivali'nden sonra bu gösteriler, bende şöyle bir yoruma neden oldu: Sanki bu insanlar festival, dans ve gösteriler için yaşıyorlar.

[Konferans sonrası yemek ve gösteri \(2008\)](#)

4

Altın Üçgen

Konferansta bir gün boşluk olunca, ülkenin en kuzeyindeki "Altın Üçgen" adı verilen yere gitmeye karar verdik. Bu geziyi yapabilmek için bir araba kiraladık ve sabahın erken vaktinde yola çıktık. Arabanın ön camı buğulandı, buğuyu çözmek için klimayı denemek istedim. Arabada klima yoktu, ısıtıcıyı denemek istedim; arabada ısıtıcı yoktur. Tuhaf bir durum. Araba Honda city idi. Sonra öğrendim bu arabalar sıcak ülkeler için yapılmış ve ısıtıcısı olmazmış; biraz ucuz araba olduğu için kliması da yokmuş.

Altın Üçgen'e giderken yolda Khun Korn Selalesi'ne de uğramayı planladık. Dolayısıyla önce şelaleyi ardından Altın Üçgen'e ziyaret ettik.

Bu yolculuk Tayland'ın kırsal kesimini görmemizi sağladı.

Khun Korn Selalesi

Khun Korn Selalesi Tayland'ın en yüksek şelalesidir. Şelale, 70 metre yükseklikten yemyeşil bir ormanın içine dökülmektedir. Chiang Rai kent yaklaşık 45 Km uzaklıktadır. Araçtan indikten sonra şelaleye ulaşmak için yaklaşık 1400 m yürümek gerekiyor. Yürüyüş yukarıya doğru ancak yeşillikler içinde patika yolda zevkli bir yürüyüş oluyor. Yol boyunca çeşitli bitki türlerini, eğrelti otlarını ve vahşi yaşam gözlemleyebiliyor. Şelalenin suları Khun Korn Deresine akmaktadır.

Khun Korn Şelalesi, çevrede yaşayanlar için uzun zamandır hayati bir su kaynağı olmuştur. Geçmişte, yerel halk, şelalenin eğimli kaya yüzeyine çarpan suyun oluşturduğu ince sis nedeniyle, sürekli bir sis perdesine benzeyen görüntüsü nedeniyle buraya "Tat Mok Şelalesi" adını vermiştir. Bu sis, muson sonrası dönemde daha da yoğunlaşarak şelalenin gizemli güzelliğini artırıyormuş.

[Khun Korn Selalesi \(2008\)](#)

Gezi Anısı

Arabamızı parka bıraktıktan sonra şelaleye ulaşmak için epey yürüdük (1400 m). Yürüyüş yolu oldukça sarp ve dikti. Çevre yemyeşildi dolayısıyla sıkılmadık. Anlatıldığı gibi sise denk gelmedik.

Altın Üçgen

Altın Üçgen, Myanmar'ın kuzeydoğusunda, Tayland'ın kuzeyinde ve Laos'un kuzeyinde yer alan, Ruak ve Mekong nehirlerinin birleşme noktasında dağlık bir bölgedir. "Altın Üçgen" adı, 1971 yılında ABD Dışişleri Bakanlığı yetkilisi Marshall Green tarafından afyon ticaretiyle ilgili bir basın toplantısında ortaya atılmıştır. Bugün, nehir birleşme noktasının Tayland tarafı olan Sop Ruak, Afyon Müzesi, Afyon Salonu, Altın Üçgen Parkı ve afyon ekimi yapılmamasıyla turistik bir cazibe merkezi haline gelmiştir.

Bölgenin adı tarihinden geliyor. Altın Üçgen bir zamanlar küresel afyon üretiminin başkenti ve uluslararası afyon ticaretinin merkeziydi. Bu kazançlı madde kelimenin tam anlamıyla "altın değerindeydi", çünkü bir kilo afyon bir kilo altınla takas edilebiliyordu. Altın Üçgen'in engebeli tepeleri bir zamanlar afyon hasadı ve özütlenmesi için kullanılan renkli haşhaş tarlalarıyla doluydu ve dağ kabilelerinin köyleri uyuşturucunun üretimi, kullanımı ve ticaretinde yoğun olarak yer alıyordu. Tayland 1970'lerden sonra afyon satışını yasakladı, üretim ve kaçakçılığa karşı sert önlemler aldı ve sebze ve çay gibi sağlıklı ürünlerin üretimini teşvik etti.

[Altın Üçgen \(2008\)](#)

Karanlık geçmişine karşın, Altın Üçgen artık sakin ve huzurlu, günübirlik geziler için çekici bir yer. Ayrıca fotoğraf çekmek için oldukça cömert bir yer; Ruak ve Mekong Nehri ve çevresinin fotoğrafları çekilebilir. Ruak ile Mekong nehirlerinin birleştiği, Laos, Tayland ve Myanmar sınırlarının kesiştiği noktayı görmek oldukça ilginç. Yakınlarda, tekne şeklinde bir platform üzerinde oturan devasa altın bir Buda heykeli olan Phra Chiang Saen Sii Pandin bulunmaktadır.

Haşhaş Üretimi, Eroine Dönüştürme

1940'ların sonlarında, Çin Komünist Partisi iktidara geldiğinde, on milyon bağımlıyı zorunlu tedaviye gönderdi, satıcıları idam ettirdi ve afyon üreten bölgelere yeni ürünler ektirdi. Bunun üzerine afyon üretimi Çin sınırının güneyine, Altın Üçgen bölgesine kaydı.

Burma'daki Kuomintang'ın (KMT) Çinli birlikleri, Altın Üçgen'de faaliyet gösteren özel uyuşturucu ordularının atalarıydı. 1949'da yenilgiye uğrayan Kuomintang birliklerinden binlercesi, zayıf bir hükümete sahip olan Burma'ya geçip sınır bölgelerinin yönetimi ele geçirdiler.

Komünist Çin'in 1950'lerin başlarında Yunnan'daki yasadışı afyon ekimini ortadan kaldırması, afyon tekeli Shan Eyaleti'ndeki KMT ordusuna fiilen teslim etti. Uyuşturucunun ana tüketicileri, yerel etnik Çinliler ve Yunnan'daki ve Güneydoğu Asya'nın geri kalanındaki sınır ötesindeki kişilerdi. KMT afyon çiftçilerinden ağır bir vergi aldı ve geçimlerini sağlamak için üretimlerini artırmaya zorladı. Böylece yıllık üretim, Burma'nın

bağımsızlığını kazandığı 1948'de 30 ton olan üretim 1950'lerin ortalarında 600 tona çıkarıldı.

Kuzeydoğu Myanmar'da üretilen afyon ve eroin bazı, eroin ve eroin bazına dönüştürülmek üzere Tayland-Burma sınırındaki rafinerilere at ve eşek kervanlarıyla taşınıyordu. Bitmiş ürünlerin çoğu, sınırın ötesine, Kuzey Tayland'daki çeşitli kasabalara ve oradan da uluslararası pazarlara dağıtılmak üzere Bangkok'a sevk edilmekteydi.

[Altın Üçgen \(2008\)](#)

Uyuşturucu baronu Khun Sa'nın Mong Tai Ordusu'nun Ocak 1996'da teslim olması, Myanmar için bu büyük başarı sayıldı. Hükümetin büyük uyuşturucu kaçakçılığı gruplarıyla mücadele etme iradesi ve yeteneğinin olmaması ve kara para aklamaya karşı ciddi bir kararlılığın bulunmaması, genel uyuşturucu karşıtı çabaları engellemeye devam etmektedir. Myanmar'da ve Tayland yaylalarında afyon haşhaşı yetiştiren kabile halkının çoğu yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır.

1996 yılında, Rangoon'daki Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliği, "*Afyon ihracatının tek başına tüm yasal ihracat kadar değerli olduğu*"nu belirten bir "Ülke Ticaret Rehberi" yayınladı. Ayrıca, altyapı ve otel yatırımlarının büyük afyon yetiştiren ve ihraç eden kuruluşlardan ve bu kuruluşlarla yakın bağları olanlardan geldiğini belirtmektedir.

Dört yıllık bir soruşturma, Myanmar Petrol ve Gaz İşletmesi'nin (MOGE) "*Myanmar Ordusu'nun kontrolü altında üretilen ve ihraç edilen eroinin gelirlerinin aklanmasının ana kanalı*" olduğu sonucuna varmıştır. 1992 yılında Fransız petrol şirketi Total S.A. ile imzalanan ve daha sonra Unocal'ın da katıldığı bir iş anlaşmasında MOGE, 15 milyon dolarlık bir ödeme aldı.

Uyuşturucu Kaçakçılığı

Amerikalı uyuşturucu baronu Frank Lucas, Vietnam Savaşı'nda görev yapan Amerikalı askerlerin dinlenme ve iyileşmeleri için gittikleri Tayland'da eroin bağımlısı olduklarını duyduktan sonra, ortağı Ike Atkinson ile yeni bir kaçakçılık rotası oluşturmak amacıyla 1970'lerin başında Bangkok'a gitti. Lucas Altın Üçgen bölgesini ziyaret ettikten ve mağlup Kuomintang ordusunun adamlarından 132 Kg eroin (%98-100 saf) satın aldı. Atkinson bunu

ABD Hava Kuvvetleri uçakları ile ABD'ye taşıdı. Daha sonra Lucas'ın satıcılar tarafından Harlem sokaklarında dağıtıldı. Bu kaçakçılık Frank Lucas'ın Ocak 1975'te Uyuşturucuyla Mücadele Dairesi tarafından yakalanmasına kadar devam etti.

1972'de, Amerika tarafından tüketilen eroin (Fransız Bağlantısı olarak bilinir) için geleneksel Avrupa tedarik yolları, Türkiye'nin afyon haşhaş yetiştirilmesini yasaklamasının ardından kesintiye uğradı ve bu da Güneydoğu Asya'da üretimin artmasına yol açtı. Hong Kong kısa sürede Güneydoğu Asya eroini için önemli bir geçiş noktası ve ayrıca uluslararası satışlardan elde edilen kârların yeniden yatırıma dönüştürülmesi için uygun bir kara para aklama merkezi haline geldi. Suç grupları ayrıca şehir devletini afyonu rafine eroine dönüştürmek için bir yer olarak kullandılar.

1970'lerin ortalarında, Roland Tan liderliğindeki Singapurlu Çinli kaçakçılardan oluşan bir organize suç çetesi, Tayland ve Malezya'dan Amsterdam'daki merkezlerine kadar eroin kaçakçılığı yapıp dağıttılar. ABD yolu Singapur'dan başlıyor ve Kaliforniya ve Hawaii'ye varıyordu.

Gezi Anısı

Afyon üretimi 1970'li yıllarda Türkiye'nin de başını ağrıtan bir konu idi. Viyetnam savaşı dolayısıyla uyuşturucuya bulaşan ABD yönetimleri günah keçisi arayışındaydılar. Türkiye yüzyıllardır Afyon yetiştiren bir ülkeydi ve bunu yağı ve sağlık için yapıyordu. 1950'lere kadar afyon sütü pazarlarda satılan ve alıcısı devlet olan bir üründü. Ayrıca Türkiye'de eroin bağımlısı yok denecek kadar azdı. ABD hükümeti Türkiye'yi günah keçisi ilan etmiş ve bunun sonucu olarak Türkiye'de afyon üretimi yasaklanmıştı. Neyseki daha sonra Başbakan Ecevit bu yasağı kaldırmıştı.

Altın Üçgen ziyaretimiz sırasında bölgede afyon ve eroinin izlerinin devam ettiğini gözlemledik. Altın Üçgen'i en güzel açıdan gören bir yerde kurulu kır lokantasında yemek yedik. Yan masamızda Avustralya'dan gelmiş orta yaşlı üç hanımla sohbet ettik. Altın Üçgen'deki "Opium" (yani afyon) otelinde konakladıklarını söylediler. Ne için oteli seçtiklerini tahmin ettik. Altın Üçgen'in olduğu yer Tayland'ın en kuzeyi ve yolun sonu. Burada konaklamanın başka nedenleri olmalı diye düşündük.

5

Doi Inthanon Parkı

Doi Inthanon Ulusal Parkı (Sözcük anlamı "Tayland'ın çatısı") Chom'daki Thanon Thong Chai Sıradağları'nda bulunur. Bu dağlar arasında ülkenin en yüksek dağı olan 2.565 m ile Doi Inthanon ve ayrıca 2.330 m ile Doi Hua Mot Luang bulunmaktadır.

Park, Chiang Mai'ye yaklaşık 60 kilometre uzaklıktadır. Rakımı 800-2.565 m arasında değişmektedir. Sınırları içinde bir dizi şelale bulunmaktadır:

- Mae Klang Şelalesi,
- Wachiratan Şelalesi,
- Siriphum Şelalesi ve
- Mae Ya Şelalesi.

Doi Inthanon, Tayland'ın en popüler milli parklarından biridir. Park, şelaleleri, doğa yürüyüş parkurları, ıssız köyleri, seyir noktaları, gün doğumu ve gün batımı noktaları, kuş gözlem fırsatları ve yıl boyunca yüksek rakımlarda serin havasıyla bilinir.

48 - Doi Inthanon Parkı

Doi Inthanon Milli Parkı, Ping Nehri havzasının önemli bir bölümünde yer almaktadır ve bu da çok sayıda nehrin oluşmasına olanak sağlamıştır:

- Mae Wang,
- Mae Klang Nehri,
- Maw Ya Nehri,
- Mae Hoi Nehri,
- Mae Chaem Nehri ve
- Mae Tia Nehirleri

bölgedeki en önemlileridir. Bu nehirler, Ping Nehri'ne akmadan önce Chiang Mai Eyaletindeki birçok yerleşim yerini beslemektedir.

Parkın bitki örtüsü, 1800 metrenin üzerindeki rakımlarda nemli yaprak dökmeyen bulut ormanları ve sfagnum bataklıklarının yanı sıra daha düşük rakımlarda kuru yaprak dökmeyen, çam, karışık yaprak döken tik ve dipterokarp ormanlarını içerir.

Yağmur mevsimi Mayıs'tan Ekim'e kadar sürer ve en yoğun yağışlar genellikle Temmuz ile Eylül ayları arasında görülür. Yılın geri kalanı nispeten kurudur ve Kasım'dan Şubat'a kadar hava daha serindir.

Yaban Hayatı

Tarihsel kaçak avcılık ve habitat değişiklikleri nedeniyle, filler, kaplanlar ve gaurlar gibi birçok büyük memeli türü on yıllar önce parktan kayboldu. Bununla birlikte, yaban domuzları, gibbonlar, geyikler ve Çin goralları gibi türler hala bölgede yaşamaktadır. Parkta yaklaşık 65 memeli türü kaydedilmiştir ve bunların neredeyse yarısı yarasa türüdür. Şanslı ziyaretçiler, Kew Mae Pan Doğa Yolu boyunca zaman zaman Çin gorallarını görebilirler, ancak bu tür gözlemler nadirdir.

Yaklaşık 500-510 kayıtlı kuş türüyle Doi Inthanon, Tayland'daki tüm milli parklar arasında en yüksek kuş çeşitliliğine sahiptir. Tayland'da sadece Doi Inthanon'da kaydedilen bazı kuş türleri arasında kül rengi boğazlı yaprak ötleğenleri, koyu göğüslü gülbüülleri ve yakalı grosbeaklar bulunur. Birçok diğer tür ise sadece Doi Inthanon ve bitişik parklarda bulunur. Kuş göçü faaliyetleri Mart ayı civarında artar ve üreme mevsimi boyunca Haziran veya

[Doi Inthanon Parkı \(2008\)](#)

Temmuz aylarına kadar devam eder; bu da bu dönemi kuş gözlemciliği için en iyi dönemlerden biri yapar.

Parkta şu anda yaklaşık 50 sürüngen türü kaydedilmiş olsa da, gerçek sayının daha yüksek olduğu tahmin ediliyor.

Parkta bulunan üç çukur engerek türü şunlardır:

- Lanna çukur engerekleri (*Trimeresurus popeiorum*),
- Guo'nun yeşil çukur engerekleri (*Trimeresurus albolabris*'in bir alt türü) ve
- Himalaya dağ çukur engerekleri (*Ovophis monticola*).

Burada kaydedilen diğer önemli yılanlar arasında iki çizgili omurgalı yılan (*Hebius bitaeniatus*) ve Namdong kurt yılanı (*Lycodon chapaensis*) yer almaktadır.

Chiang Mai cüce gekosu (*Hemiphyllodactylus chiangmaiensis*), şu anda yalnızca Doi Inthanon Milli Parkı'nda bilinen endemik bir türdür. Parkta kaydedilen diğer nadir kertenkeleler arasında Doi Inthanon bükük parmaklı gekoları (*Cyrtodactylus inthanon*), Doria yaprak döküntüsü kertenkeleleri (*Scincella doriae*) ve Yunnan cüce gekoları (*Hemiphyllodactylus yunnanensis*) yer almaktadır.

Parkta kaydedilen kaplumbağa türleri arasında uzun kaplumbağalar (*Indotestudo elongata*), basık kaplumbağalar (*Manouria impressa*) ve büyük başlı kaplumbağalar (*Platysternon megacephalum*) bulunmaktadır.

Doi Inthanon'da, Chiang Mai semenderi (*Tylototriton uyenoii*) de dahil olmak üzere yaklaşık 30 amfibi türü bilinmektedir. Inthanon boynuzlu kurbağası (*Megophrys angka*), Anderson'ın kokulu kurbağası (*Odorrana andersonii*), Doi Inthanon dere kurbağası (*Amolops archotaphus*), Schmacker'ın kokulu kurbağası (*Odorrana schmackeri*), beyaz gözlü çöp kurbağası (*Leptobranchium huashen*) ve Inthanon akarsu kurbağası (*Ansonia inthanon*) gibi türlerin birçoğu bu dağ sırasına endemiktir.

Tarih

Park, Chiang Mai'nin son hükümdarlarından biri olan ve Kuzey Tayland'daki ormansızlaşmadan endişe duyan ve ormanların korunmasını isteyen Kral Inthawichayanon'un onuruna adlandırılmıştır. Ölümünden sonra, vasiyeti gereği kalıntıları parka yerleştirilmiş ve dağın adı da onun anısına Doi Inthanon olarak değiştirilmiştir.

Milli parkın kuruluşu 2 Ekim 1972 tarihli Kraliyet Gazetesi'nde 6. ulusal park ilan edildi. Bu park alanı 1978 ve 2009 yıllarında daha da genişletildi.

50 - Doi Inthanon Parkı

Park yaprak dökmeven bulut ormanını, sfagnum bataklığını ve yaprak dökten dipterokarp ormanını içerir. Bazı kalıntı çamlar da vardır.

Doi Inthanon'un bitki toplulukları rakıma göre değişiklik gösterir.

Wachiratan (Wachirathan) Şelalesi

[Wachiratan \(Wachirathan\) Şelalesi \(2008\)](#)

Doi Inthanon Milli Parkı'nda yer alan Wachiratan (Wachirathan) Şelalesi, 80 metrelik etkileyici yüksekliği ve gürül gürül akan sularıyla ünlüdür. Zengin doğasıyla dikkat çeken bu şelale, ziyaretçilere serin bir atmosfer ve muhteşem gökkuşağı manzaraları sunuyor; biraz da ıslatıyor.

Şelale Doi Inthanon Milli Parkı'nın zirvesine çıkan yol üzerinde yer alır. Şelalenin şiddetli akışı nedeniyle etrafa yoğun bir su sisi yayılmaktadır.

Phra Mahathat Nabhapolbhumisiri

Phra Mahathat Nabhapolbhumisiri, Tayland'ın Chiang Mai eyaletindeki en yüksek dağı olan Doi Inthanon'da bulunan zarif bir kraliyet stupasıdır. (Supa, Buda'nın ve kutsal Budist azizlerin kalıntılarını barındıran, Buda'yı ve onun öğretilerini sembolize eden kubbe veya yarım küre şeklindeki geleneksel anıtsal Budist yapılarına verilen addır.) 1992 yılında Tayland Kraliyet Hava Kuvvetleri tarafından inşa edilen bu yapı, Kraliçe Anne Sirikit'in 60. doğum gününü onurlandırmak için yapılmıştır.

Doi Inthanon Milli Parkı'nda, "Büyük İkiz Pagoda" olarak anılan görkemli iki stupa yer almaktadır:

- Phra Mahathat Naphamethanidon ve
- Naphaphonphumisiri)

[Phra Mahathat Nabhapolbhumisiri \(2008\)](#)

Kral Pagodası (Phra Mahathat Naphamethanidon): Sekizgen olup kahverengi tonlu çinilerle kaplıdır. Naphamethanidon: 1987 yılında kral Rama IX'un 60. doğum günü adına yapılmıştır.

Kraliçe Pagodası (Naphaphonphumisiri): Bu pagoda, on iki kenarlı şekli ve parıldayan mor-pembe çinilerle süslenmiştir. 1992'de yapılan bu pagoda kraliçe Sirikit'in 60. doğum günü anısına yapılmıştır.

Her iki pagoda'nın çevresi, bölgenin iklimine (yükseklik nedeniyle biraz serin) uygun olarak yıl boyunca ortanca ve krizantem gibi canlı ılıman çiçeklerle titizlikle düzenlenmiş çiçek bahçeleriyle çevrilidir.

Ülkenin en yüksek tepesine kurulan bu ikiz pagodaların bulunduğu yerden dağ silsilesi 360 derecelik açıyla görülebilmektedir. Dağların üzerinden geçen "sis denizi"ni görülebilmektedir.

[Phra Mahathat Nabhapolbhumisiri \(2008\)](#)